

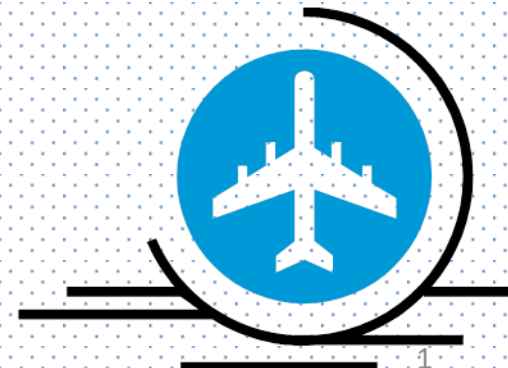
ආර්ථික විද්‍යාව

10 වන පාඩම - video 01

ගෙවුම් ශේෂය

දේශක - කුමන් විරහන්තැදිගේ
BA (sp) Economics (SUSL)

කුමන් විරහන්තැදිගේ

ගෙවුම් ශේෂ ලේඛන

ගෙවුම් තුළන ලේඛනය/ ගෙවුම් ශේෂ ලේඛන යනු වර්ෂයක කාල පරිච්ඡේදයක් තුළ රටක් විසින් සෙසු ලෝකය සමඟ කරන ලද ආර්ථික ගනුදෙනු හේතුවෙන් වෙනත් රටවලින් ලැබෙන විදේශ මුදල් හා විදේශ රටවලට ගෙවන විදේශ මුදල් හා ඒවා අතර වෙනස තුළනය කරන ආකාරය දක්වන්නා ලේඛනයයි. මෙහි **ජංගම**, **ප්‍රාග්ධන** හා **මූල්‍ය** ලෙස ගිණුම් තුනක් ඇත.

කිසියම් රටක් අනේවාසික හා නේවාසික අතර සිදුවන සියලු ආර්ථික ගනුදෙනු ක්‍රමානුකූලව **ද්විත්ව ගිණුම්කරණ මූලධර්ම** මත සටහන් කෙරෙන.

මෙහි ඇතුළත් සියළුම ගනුදෙනු සමාන අගයකින් බැර හා හර ලෙස තීරු දෙකක සටහන් කළ විට සියලු ගනුදෙනු වල ගැලපීම අනුව ගෙවුම් ශේෂය ලේඛනය සැමවිටම තුළනය වේ. (ශුන්‍ය වේ)

ගෙවුම් ශේෂ ලේඛනයක ඇතුළත් කරන ගනුදෙනු වාර්තා කිරීමේ දී අනුගමනය කරන මූලික සම්මතය

ඒහිදී සෑම ගනුදෙනුවක් ම එක හා සමාන වටිනාකමෙන් දෙතැනක සටහන් කළ යුතුය.

ඒහිදී සටහන් කිරීමේ දී සෑම ගනුදෙනුවක්ම වටිනාකම හර අගයක් හා බැර අගයක් වශයෙන් තීරු දෙකක සටහන් කළ යුතු අතර බැර වටිනාකම (+) ලකුණින් හා හර වටිනාකම (-) ලකුණින් සටහන් කළ යුතුය.

භාණ්ඩයක්, සේවාවක්, වත්කමක් තම රටෙන් වෙනත් රටකට බැහැර වන විට එම වටිනාකම බැර වටිනාකමක් (+) ලෙස සටහන් කළ යුතුය.

භාණ්ඩයක්, සේවාවක්, වත්කමක් තම රටට වෙනත් රටකින් ලැබෙන විට එම වටිනාකම හර වටිනාකමක් (-) ලෙස සටහන් කළ යුතුය.

උදා - ශ්‍රී ලංකාව ඇගයීම් අපනයනය කළ විට

ජංගම ගිණුම බැර

මූල්‍ය ගිණුම (මුදල් හා තැන්පතු ගිණුම) හර

උදා - ශ්‍රී ලංකාව ඇගයීම් ආනයනය කළ විට

ජංගම ගිණුම හර

මූල්‍ය ගිණුම (මුදල් හා තැන්පතු ගිණුම) බැර

ගෙවුම් ශේෂ ලේඛනය ඇතුළත් පස්වැදෑරුම් ගනුදෙනු

1. හාණ්ඩ හා සේවා අපනයන හා ආනයනය කිරීමට අදාළ ගනුදෙනු.
2. ආදායම් ලැබීම හා ගෙවීම් ආශ්‍රිත ගනුදෙනු.
3. වත්කම්, ධනය හා ත්‍යාග පිළිබඳව ඒකපාර්ශවීය සිදුවන ගනුදෙනු.
4. නිෂ්පාදනය නොකළ මූල්‍ය නොවන වත්කම් හිමිකර ගැනීම හා විකිණීම අශ්‍රිත ගනුදෙනු.
5. මූල්‍ය වත්කම් හිමිකර ගැනීම හා විකිණීම අශ්‍රිත ගනුදෙනු.

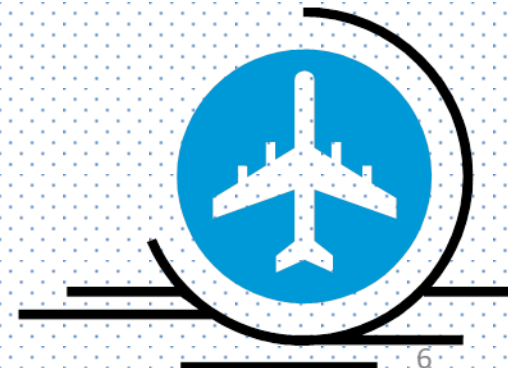
ආර්ථික විද්‍යාව

10 වන පාඩම - video 02

ගෙවුම් ශේෂය

දේශක - කුමන් විරහන්තැදිගේ
BA (sp) Economics (SUSL)

කුමන් විරහන්තැදිගේ

ස්වභාවය අනුව ගෙවුම් තුළන ලේඛනය නව ආකෘතියට අනුව ප්‍රධාන ගිණුම් තුනකි

1. ජංගම ගිණුම
2. ප්‍රාග්ධනය ගිණුම
3. මූල්‍ය ගිණුම

ජංගම ගිණුම

ජංගම ගිණුම නැවත කොටස් තුනකි

1. භාණ්ඩ හා සේවා ගිණුම
 - i භාණ්ඩ ගිණුම
 - ii සේවා ගිණුම

2. ප්‍රථමික ආදායම් ගිණුම

3. ද්විතීයික ආදායම් ගිණුම

භාණ්ඩ ගිණුම

ලෝකයේ එක් රටක් සෙසු රටවල් සමග සිදුකරන **භාණ්ඩ අපනයන** හා **ආනයන** පිළිබඳව සටහන් කරන ගිණුම භාණ්ඩ ගිණුම හෙවත් වෙළඳ ගිණුම ලෙස හැඳින්වේ.

- උදා -
- ශ්‍රී ලංකාවේ ඇඟලුම් සමාගමක් මිලියන 500 ක් වටිනා ඇඟලුම් තොගයක් අපනයනය කිරීම.
- ජපානයේ මෝටර් රථ සමාගමකින් මිලියන 1000 ක් වටිනා මෝටර් රථ ආනයනය කිරීම.

මෙම වෙළෙඳ ගිණුමේ **මූල්‍ය නොවන රත්තරං** පෞද්ගලික අංශයේ වටිනාකම් සංනිධියක් ලෙස සටහන් වේ.

මෙම වෙළෙඳ ගිණුමේ ශේෂය **වෙළඳ ශේෂය** ලෙස හඳුන්වයි.

දාශ්‍ය භාණ්ඩ ගිණුමේ ශේෂය ලෙසද එය හඳුන්වයි. එම ශේෂය ධන හෝ සෘණ විය හැකිය.

වෙළෙඳ ශේෂය = භාණ්ඩ අපනයන - භාණ්ඩ ආනයන

සේවා ගිණුම

අන්තර්ජාතික වෙළඳාමේ දී රටක් අනෙකුත් රටවල් සමඟ **සාධක නොවන සේවා** සඳහා කරනු ලබන වියදම් සහ ලැබෙන ආදායම් සටහන් කරන්නා ගිණුම සේවා ගිණුමයි.

සේවා ගිණුමේ පහත සඳහන් සංරචක අන්තර්ගත වේ

- සංචාරක සේවා
- මුහුදු ප්‍රවාහනය
- ගුවන් ප්‍රවාහනය
- මූල්‍ය සේවා
- විදුලි සංදේශ සේවා
- රක්ෂණ සේවා

සේවා ගිණුමේ ශේෂය = සේවා අපනයන ආදායම් - සේවා ආනයන වියදම

සේවා ගිණුමේ අතිරික්තයක් හිඟයක් විය හැකිය. භාණ්ඩ ගිණුමේ ශේෂය සේවා ගිණුමේ ශේෂය ගැලපීමෙන් භාණ්ඩ හා සේවා ගිණුමේ ශේෂය (ශුද්ධ අපනයන) ලැබේ.

ප්‍රථමික ආදායම් ගිණුම

මෙම ගිණුමේ පහත දෑ සටහන් කරයි.

- සේවක වන්දි(සේවක වැටුප්, උපදේශන සේවා ගෙවීම්, තානාපති කාර්යාල හා ජාත්‍යන්තර විදේශ සංවිධාන වල සේවකයන්ට ගෙවන වැටුප්)
- නිෂ්පාදන හා ආනයන මත අයකරන බදු හා ලබා දෙන සහානාධාර
- මූල්‍ය වත්කම් හා ආයෝජන මත බිහිවන පොලී, ප්‍රති ආයෝජන ඉපයීම්, ලාභාංඡ.
- බදු කුලී ඉපයීම්
- පුරස්කාර ඉපයීම්
- සන්නම් වලින් ඉපයීම්
- ස්වාධිකාර වලින් ඉපයීම්
- බදුකර වලින් ඉපයීම්
- වරලත් බලපත්‍ර වලින් ඉපයීම්
- කීර්තිනාම වලින් ඉපයීම්

ප්‍රථමික ආදායම් ගිණුමේ ශේෂය = විදේශ ප්‍රථමික ලැබීම් - විදේශ ප්‍රථමික ගෙවීම්

ද්විතීයික ආදායම් ගිණුම

නේවාසිකයන් හා අනේවාසිකයන් අතර සිදුවන සියලුම රාජ්‍ය හා පෞද්ගලික සංක්‍රාම මෙහි වාර්ථා කරයි.

1. පෞද්ගලික වර්තන සංක්‍රාම

උදා - මැද පෙරදිග සේවය කරන ලාංකිකයන් තම දොකිත්ට මිලියන **1500** ක ප්‍රේශණ වශයෙන් වාණිජ බැංකු වෙත එවීම

2. නිලවර්තන සංක්‍රාම

උදා - ජපන් රජය ආපසු ගෙවීමේ බැඳීමකින් තොරව මෙරට අණ්ඩුවට ලබා දෙන තැගි දීමනා යනාදිය

ද්විතීයික ආදායම් ගිණුමේ ශේෂය = විදේශ සංක්‍රාම ලැබීම් - විදේශ සංක්‍රාම ගෙවීම්

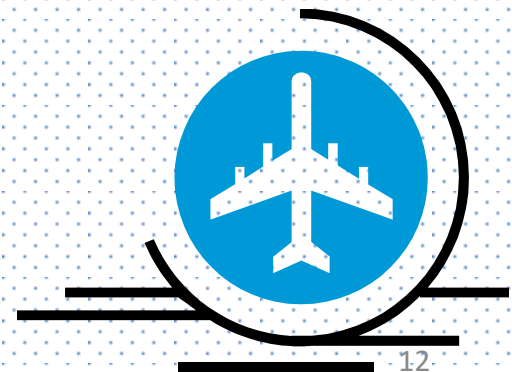
ආර්ථික විද්‍යාව

10 වන පාඩම - video 03

ගෙවුම් ශේෂය

දේශක - කුමන් විරහන්තැදිගේ
BA (sp) Economics (SUSL)

කුමන් විරහන්තැදිගේ

ජංගම ගිණුමේ ශේෂය

ගෙවුම් තුළන ලේඛනයේ ජංගම ගිණුමට ඇතුළත් භාණ්ඩ හා සේවා ගිණුමේ ශේෂය, ප්‍රථමික ආදායම් ගිණුමේ ශේෂය හා ද්විතීක ආදායම ගිණුමේ ශේෂ එකතු කිරීමෙන් ජංගම ගිණුමේ ශේෂය ලබාගත හැක

	හර	බැර	ශේෂය
භාණ්ඩ හා සේවා ගිණුමේ ශේෂය	-500	1900	1400
ප්‍රථමික ආදායම් ගිණුමේ ශේෂය	-2000	1200	-800
ද්විතීක ආදායම ගිණුමේ ශේෂය	-1500	1300	-200
ජංගම ගිණුමේ ශේෂය			400

ප්‍රාග්ධනය ගිණුම

නේවාසිකයන් හා අනේවාසිකයන් අතර සිදුවන සියලුම ප්‍රාග්ධන සංක්‍රාම ලැබීම් හා ගෙවීම් හා නිෂ්පාදන නොකළ මූල්‍ය නොවන වත්කම අත්පත් කරගැනීම් හා බැහැර කිරීම් මෙහි වාර්ථා කරයි.

නිෂ්පාදනය නොකළ මූල්‍ය නොවන වත්කම් කිහිපයක් පහත දැක්වේ.

- තානාපති කාර්යාලයකට ඉඩමක් විකිණීම.
- බලපත්‍ර විකිණීම හා මිලට ගැනීම්.
- බදු ගිවිසුම් විකිණීම හා මිලට ගැනීම්.
- සන්නම් විකිණීම හා මිලට ගැනීම්.
- කීර්තිනාම විකිණීම හා මිලට ගැනීම්.
- ජාත්‍යන්තර ආයතන හෝ රජයෙන් ලබාදෙන ප්‍රදානයන්.
- ජේටන් බලපත්‍ර (ස්වාධිකාර අයිතිය) විකිණීම හා මිලට ගැනීම්.
- පුරස්කාර විකිණීම හා මිලට ගැනීම්.

මූල්‍ය ගිණුම

නේවාසිකයන් හා අනේවාසිකයන් අතර සිදුවන සියලුම මූල්‍ය වත්කම හා වගකීම් ආශ්‍රිත ගනුදෙනු මෙහි වාර්ථා කරයි

කර්‍යාත්මක ස්වරූපය මත මූල්‍ය ගිණුමේ ගනුදෙනු ප්‍රධාන වශයෙන් කොටස් පහකට බෙදිය හැක

- සෘජු ආයෝජන
- කළඹ ආයෝජන (විවිධ ආයෝජන)
- මූල්‍ය ව්‍යුත්පන්න
- වෙනත් ආයෝජන
- සංචිත වත්කම්

ගෙවුම් තුලන අතිරික්තය යනු

කිසියම් රටක ගෙවුම් තුලන ලේඛනය ජංගම ගිණුම සහ ප්‍රග්ධන ගිණුමේ ශේෂ වල එකතුව එම රට අවශේෂ ලෝකය සමඟ ශුද්ද ණය හිමියෙක්ද ලෙස දක්වයි.

ගෙවුම් තුලන හිඟය යනු

කිසියම් රටක ගෙවුම් තුලන ලේඛනය ජංගම ගිණුම සහ ප්‍රග්ධන ගිණුමේ ශේෂ වල එකතුව එම රට අවශේෂ ලෝකය සමඟ ශුද්ද ණය ගැතියෙක් ලෙස දක්වයි.

ශුද්ධ වැරදි හා අත්හැරීම්

ද්විත්ව සටහන් මූලධර්මය අනුව ජංගම සහ ප්‍රාග්ධන ගිණුම ශේෂ වල එකතුව මූල්‍ය ගිණුමේ ශේෂයට සමාන විය යුතු අතර කිසියම් සංඛ්‍යාත්මක වරදක් නිසා සමානතාවක් හට නොගතහොත් එය සමාන කිරීමට එම අගය ශුද්ධ වැරදි හා අත්හැරීම් ලෙස ගෙවුම් ශේෂ ලේඛණයේ ගලපා ගෙවුම් ශේෂයේ තුලනය ඇති කරයි.

උදා -

ජංගම ගිණුම

(රු. මිලියන)

අයිතිය	බැර	හර
වෙළෙඳ ගිණුම		
අපනයනය	1000	
ආනයනය		1300
මූල්‍ය නොවන රත්රන් ලැබීම්	150	
මූල්‍ය නොවන රත්රන් ගෙවීම්		200
සේවා ගිණුම		
ලැබීම්	800	
ගෙවීම්		600
භාණ්ඩ හා සේවා ගිණුමේ ශේෂය		(150)
ප්‍රාරම්භක ආදායම් ගිණුම		
ලැබීම්	800	
ගෙවීම්		1000
ප්‍රාරම්භක ආදායම් ගිණුමේ ශේෂය		(200)
ද්විතීයික ආදායම් ගිණුම		
සේවා නියුක්ති ප්‍රේෂණ ලැබීම්	1800	
සේවා නියුක්ති ප්‍රේෂණ ගෙවීම්		800
රජයේ සංක්‍රාම ලැබීම්	400	
ද්විතීයික ආදායම් ගිණුමේ ශේෂය	1400	
ජංගම ගිණුමේ ශේෂය	1050	

ප්‍රාග්ධන ගිණුම, මූල්‍ය ගිණුම

අයිතිය	බැර	හර
ප්‍රාග්ධන ගිණුම		
ප්‍රාග්ධන ගිණුම - ලැබීම්	600	
ප්‍රාග්ධන ගිණුම - ගෙවීම්		300
ප්‍රාග්ධන ගිණුමේ ශේෂය	300	
ජංගම හා ප්‍රාග්ධන ගිණුමේ ශේෂය	1350	
මූල්‍ය ගිණුම		
සෘජු ආයෝජන : වත්කම්	150	
සෘජු ආයෝජන : වගකීම්		100
විවිධ ආයෝජන : වත්කම්	200	
විවිධ ආයෝජන : වගකීම්		150
අනෙක් ආයෝජන : වත්කම්	150	
අනෙක් ආයෝජන : වගකීම්		50
සංචිත වත්කම් (ගුද්ධ)	250	
මූල්‍ය ගිණුමේ ශේෂය	450	

ජංගම හා ප්‍රාග්ධන ගිණුමේ ශේෂය = මූල්‍ය ගිණුම + වැරදි හා අත්හැරීම්
 1350 = 450 + 900

2018 මහා බැංකු වාර්තාවට අනුව

ද.දේ.නි. සේ ප්‍රතිභවයක් ලෙස

වෙළඳ ගිණුම	-10.9
හා-නේඩ හා සේවා	-7.2
ජංගම ගිණුම	-2.6
ජංගම හා ප්‍රාග්ධන ගිණුම	-2.6

2018

-11.6
-7.4
-3.2
-3.1

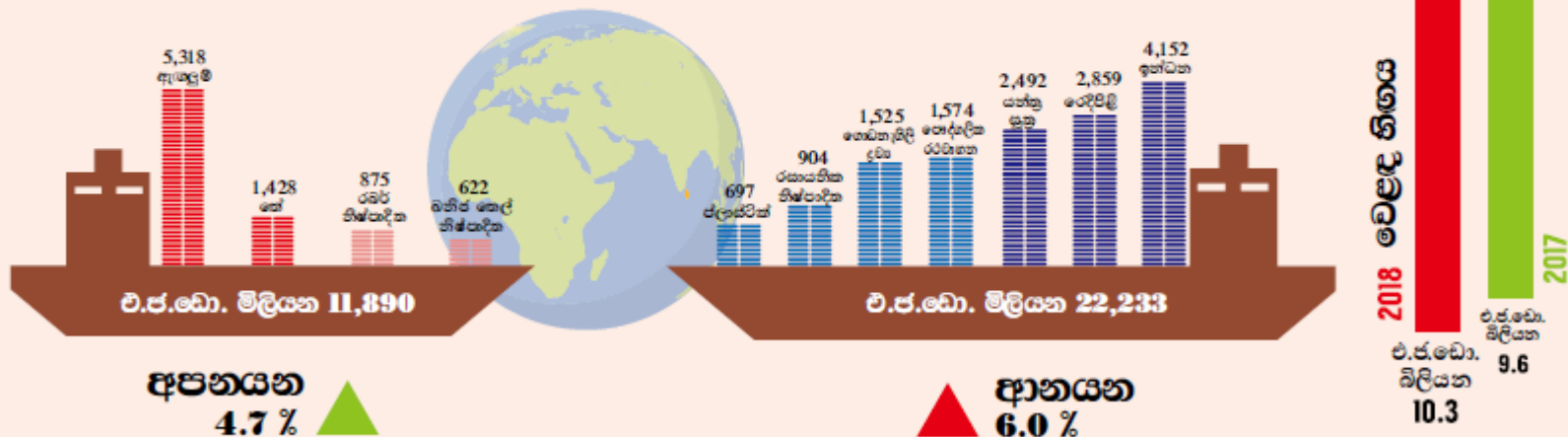
2018 \$

2018 Rs

ජංගම ගිණුම (ශුද්ධ)	-2,309	-2,814	-351,341	-454,308
වෙළඳ ගිණුම	-9,619	-10,343	-1,466,133	-1,673,111
අපනයන	11,360	11,890	1,732,440	1,933,533
ආනයන	20,980	22,233	3,198,572	3,606,644
සේවා (ශුද්ධ)	3,302	3,766	503,332	611,233
ලැබීම	7,724	8,374	1,177,281	1,358,881
ගෙවීම	4,421	4,608	673,949	747,648
ප්‍රාථමික ආදායම (ශුද්ධ)	-2,319	-2,399	-352,856	-391,934
ලැබීම	173	262	26,394	42,620
ගෙවීම	2,492	2,661	379,250	434,554
ද්විතියික ආදායම (ශුද්ධ)	6,327	6,163	964,316	999,504
ද්විතියික ආදායම : ලැබීම	7,175	7,023	1,093,607	1,139,324
සේවා නියුක්තිකයින්ගේ ප්‍රේෂණ	7,164	7,015	1,091,972	1,138,124
රජයේ සංක්‍රාම	11	8	1,634	1,201
ද්විතියික ආදායම : ගෙවීම	848	860	129,291	139,821
ප්‍රාග්ධන ගිණුම (ශුද්ධ)	11	14	1,667	2,265
ප්‍රාග්ධන ගිණුම : ලැබීම	40	42	6,125	6,702
ප්‍රාග්ධන ගිණුම : ගෙවීම	29	27	4,458	4,437
ජංගම සහ ප්‍රාග්ධන ගිණුම (ශුද්ධ)	298	-2,799	-349,674	-452,043

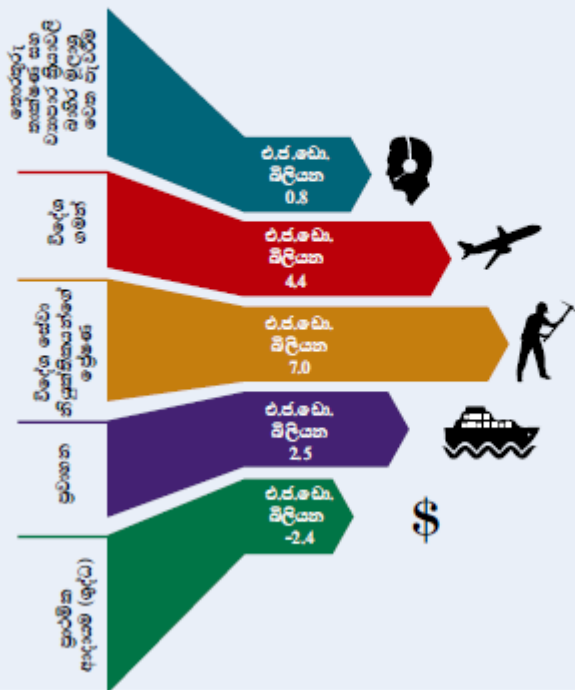
දේශීය සහ විදේශීය සාධක හේතුවෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශීය අංශය 2018 වසරේදී දැඩි පීඩනයකට ලක්විය...

2018 වසරේදී වෙළඳ හිඟය පුළුල් විය.

අපනයනවල ධනාත්මක වර්ධනයක් පැවතිය ද වාහන, ඉන්ධන සහ රත්‍රන් ආනයන වියදම හේතුවෙන් වෙළඳ හිඟය 2018 වසරේ පළමු කාර්තු තුන තුළදී පුළුල් විය...

එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, ජංගම ගිණුමේ හිඟය පුළුල් විය.

සංචාරක ඉපැයීම් වලින් වූ ඉහළම ලැබීම් ද තොරතුරු තාක්ෂණ සහ ව්‍යාපාර ක්‍රියාවලි බාහිර මූලාශ්‍ර වෙත පැවරීම සහ ප්‍රවාහන යන අංශවල ස්ථාවර වර්ධනය ද, සේවා නියුක්තියන්ගේ ප්‍රේෂණ සහ ප්‍රාථමික ආදායම් ගිණුමේ හිඟය ස්ථාවරව පැවතීම හමුවේ වුවද 2018 වසරේදී ජංගම ගිණුමේ හිඟය පුළුල් විය.

මේ අතර, මූල්‍ය ගිණුම වෙත සැලකිය යුතු ඉහළ ලැබීම් වාර්තා විය.

ගිණිකම් කොටස් වෙත ලැබීම්	ගිණිකම් කොටස් වෙතින් වූ ගෙවීම්	ණය ලැබීම්	ණය ගෙවීම්
විදේශ සෘජු ආයෝජන එ.ජ.ඩො. බිලියන 2.1	විවිධ ආයෝජන එ.ජ.ඩො. මිලියන 4	ජාත්‍යන්තර ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කර එ.ජ.ඩො. බිලියන 2.5	රාජ්‍ය ණය එ.ජ.ඩො. බිලියන 1.8
		රාජ්‍ය ණය එ.ජ.ඩො. බිලියන 2.3	බැංකු අංශයේ බැඳුම්කර එ.ජ.ඩො. බිලියන 1.35
		ජා.මු. අරමුදලේ විස්තීර්ණ ණය පහසුකම් එ.ජ.ඩො. මිලියන 252	රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් එ.ජ.ඩො. බිලියන 1.0

ඉහළ ණය ආපසු ගෙවීම් සහ රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් වෙළඳපොළ වෙතින් වූ ගෙවීම් හමුවේ වුවද, ගිණිකම් කොටස් සහ ණය වශයෙන් වූ සැලකිය යුතු ලැබීම් හේතුවෙන් මූල්‍ය ගිණුම ශක්තිමත් විය.

මෙම ප්‍රවණතා හමුවේ, ආනයන සීමා කිරීමට ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම හේතුවෙන් 2019 වසර ආරම්භයේදී විදේශීය අංශය ශක්තිමත් විය.

ආනයන ස්ථාවරව පවත්වා ගැනීමට සහ විනිමය අනුපාතිකය මත ඇතිවන පීඩනය වැළැක්වීමට ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග කිහිපයක්ම ගන්නා ලදී...

මෙම ප්‍රවණතා හමුවේ විදේශීය අංශය මත ඇති වූ පීඩනය අඩු වූ අතර, 2019 මාර්තු අග වන විට ශ්‍රී ලංකා රුපියල සැලකිය යුතු ලෙස අතිප්‍රමාණය විය.

එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, වාහන සහ රත්‍රන් ආනයන සැලකිය යුතු ලෙස අඩුවීම හේතුවෙන් 2018 වසර අවසානයේදී සහ 2019 වසර මුල් කාලයේදී වෙළඳ හිඟය අඩු විය.

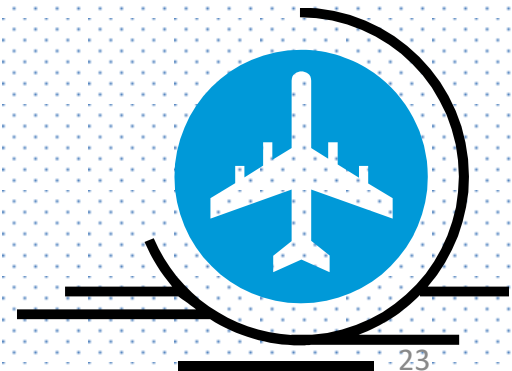
ආර්ථික විද්‍යාව

10 වන පාඩම - video 04

ගෙවුම් ශේෂය
උපතකින්
එහි ගැටළු විසඳීම

දේශක - කුමන් විරහන්තැදිගේ
BA (sp) Economics (SUSL)

කුමන් විරහන්තැදිගේ

ගෙවුම් තුළන ලේඛනයේ උපතැනින් (US \$ මිලියන)

	2017	2018
භාණ්ඩ හා සේවා ගිණුමේ ශේෂය	-6317	-6577
භාණ්ඩ ගිණුමේ ශේෂය	-9619	-10343
සේවා ගිණුමේ ශේෂය	3302	3766
ප්‍රථමික ගිණුමේ ශේෂය	-2319	-2399
ද්විතීක ගිණුමේ ශේෂය	6327	6163
ජංගම ගිණුමේ ශේෂය	-2309	-2814

- ශ්‍රී ලංකාවේ ජංගම ගිණුමේ දීර්ඝකාලීන හිඟයක් පවතී.
- භාණ්ඩ ගිණුමේ ශේෂය (වෙළෙඳ ශේෂය) දීර්ඝකාලීන හිඟයක් පෙන්නුම් කරයි.
- සේවා ගිණුමේ අතිරික්තයක් පෙන්නුම් කරයි.
- භාණ්ඩ හා සේවා ගිණුමේ ශේෂය පසුගිය වසර කිහිපය තුළ උච්චාවචනයට ලක්වී ඇත.

- ප්‍රථමික ආදායම් ගිණුමේ පවතින හිඟය ඉහළයාමක් පෙන්නුම් කරන අතර එම හිඟය ජංගම ගිණුමේ හිඟය කෙරෙහි බලපා ඇත.
- ද්විතීක ආදායම් ගිණුමේ ශේෂය අතිරික්තයක් පෙන්නුම් කරන අතර එය ක්‍රම ක්‍රමයෙන් ඉහළ යාමක් පෙන්නුම් කරයි.
- එය ඉහළ යාම නිසා ජංගම ගිණුම හිඟය පහළ යයි.
- **1977** වර්ෂයේ දී පමණක් ජංගම ගිණුමේ ශේෂය ධන අගයක් ගෙන ඇත.

ගෙවුම් ශේෂයේ අතිරික්තය ට වඩා හිඟයක් පැවතීම ආර්ථිකය වශයෙන් ඉතා ප්‍රබල ප්‍රතිවිපාක ඇති කරයි එම නිසා ගෙවුම් ශේෂයේ කෙටිකාලීන හිඟය පියවීමට අවධානය යොමු කළ යුතුවේ

කෙටිකාලීනව හිඟය පියවන්නේ කෙසේද යන්න කෙටිකාලීන මූල්‍යනය කිරීම ලෙස හඳුන්වයි කෙටි කාලීන මූල්‍යනය කිරීම සඳහා අනුගමනය කරන ක්‍රියාමාර්ග කිහිපයක් පහත දැක්වේ

- විදේශ සංචිත යොදාගැනීම.
- ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලෙන් ආධාර ලබා ගැනීම.
- වෙනත් ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය ආයතනවලින් කෙටිකාලීන අරමුදල් ලබා ගැනීම.

දිගු කාලීන හිඟයක් පවතින විට ඒ සඳහා ඉදිරිපත් කළ හැකි විසඳුම් පහත දැක්වේ

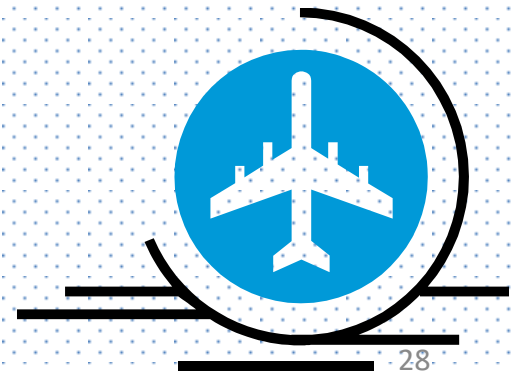
- අපනයන විවිධාංගීකරණය කිරීම
- සෘජු විදේශ ආයෝජන දිරිමත් කිරීම
- සාම්ප්‍රදායික අපනයන දිරිමත් කිරීම
- අපනයන ප්‍රවර්ධන කලාප පිහිටුවීම
- විදේශ රටවල් සමඟ ගිවිසුම් වලට එළඹීම
- විනිමය අනුපාතය ක්ෂය වීමට ඉඩ හැරීම හෝ අවප්‍රමාණය කිරීම
- දේශීය උද්ධමනය පාලනය කොට අපනයනවල තරඟකාරීත්වය ඉහල නැංවීම
- ආනයන ආදේශන කර්මාන්ත වැඩිදියුණු කිරීම
- අත්‍යාවශ්‍ය ආනයන හැර අවශේෂ ආනයන අධෛර්යමත් කිරීම

ආර්ථික විද්‍යාව

10 වන පාඩම - video 05

විදේශ සම්පත්
පරතරය හා විදේශ
වත්කම්

දේශක - කුමන් විරහන්තැදිගේ
BA (sp) Economics (SUSL)

විදේශ සම්පත් පරතරය

නිශ්චිත කාල පරිච්ඡේදයක් තුළ ආර්ථිකයට ගලා එන සියලුම විදේශ ලැබීම් සහ ආර්ථිකයන් බැහැරට ගලායන සියලුම විදේශ ගෙවීම් අතර වෙනස විදේශ සම්පත් පරතරය ලෙස හඳුන්වයි.

$$\text{විදේශ සම්පත් පරතරය} = \text{විදේශ ලැබීම්} - \text{විදේශ ගෙවීම්}$$

- ### විදේශ ලැබීම්
- අපනයන ලැබීම්
 - සේවා ලැබීම්
 - ප්‍රථමික ආදායම් ලැබීම්
 - ද්විතීක ආදායම් ලැබීම්

- ### විදේශ ගෙවීම්
- ආනයන ගෙවීම්
 - සේවා ගෙවීම්
 - ප්‍රථමික ආදායම් ගෙවීම්
 - ණය ආපසු ගෙවීම්
 - පෞද්ගලික ප්‍රාග්ධන සංක්‍රාම ගෙවීම්
 - ආයෝජන ගලා යාම
 - වාණිජ බැංකුවල ගෙවීම්

ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශ සම්පත් පරතරය සෘණ අගයකි ඊට හේතු

- අපනයන වලට සාපේක්ෂව ආනයන වැඩි අගයක් ගැනීම
- ප්‍රථමික ආදායම් ලැබීම් වලට සාපේක්ෂව ප්‍රථමික ආදායම් ගෙවීම් අධිකවීම
- ණය ආපසු ගෙවීම් අධිකවීම
- වාණිජ බැංකු විසින් විදේශ රටවලට කරන ගෙවීම් ප්‍රමාණය ඉහළ යාම

විදේශ සම්පත් පරතරය සෘණ අගයක් ගැනීම නිසා ඇතිවන ප්‍රතිඵලය

- විදේශ වත්කම් ප්‍රමාණය පහළ යාම.
- විදේශ ණය ගැනීම සිදුවීම
- මුදලේ විදේශ අගය පහළ යාම
- මුදල් සැපයුම පහත වැටීම
- විදේශ ණය සේවාකරණ ගෙවීම් ඉහළ යාම
- ජාත්‍යන්තර ණය අර්බුද වලට පාත්‍රවීම

විදේශ සම්පත් පරතරයෙහි සාපේක්ෂ ප්‍රමාණය මැන දක්වනු ලබන්නේ

- දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයට සාපේක්ෂව
- මුළු විදේශ ඉපයුම් වලට සාපේක්ෂව

මෑත වර්ෂවල විදේශ සම්පත් පරතරය පියවා ගන්නා ආකාරය

- කෙටි කාලීන ණය
- සැපයුම්කරුවන්ගෙන් ගන්නා ණය
- බැංකු ණය
- ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලෙන් ගන්නා ණය

ශ්‍රී ලංකා පහළ ආදායම් ලබන රටක් ව පැවති කාලයේදී මෙරටට ලැබෙන විදේශ ප්‍රදාන, විදේශ ආධාර, විදේශ සෘජු ආයෝජන, වැනි ණය නොවන මූලාශ්‍රවලින් විදේශ සම්පත් පරතරය සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයක් පියවා ගත් නමුත් ශ්‍රී ලංකාව මැදි ආදායම් ලබන රටක් ලෙස වර්ග කිරීම නිසා ශ්‍රී ලංකාවට ලැබෙන විදේශ ප්‍රදාන, ආධාර සීමා වී ඇත. එබැවින් කෙටිකාලීන ණය, වාණිජ බැංකු ණය, සැපයුම්කරුවන්ගේ ණය, ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලෙන් ගන්නා ණය වැනි මාර්ගවලින් ණය ලබාගෙන විදේශ සම්පත් පරතරය පියවීමට සිදුවී තිබේ. එහි අහිතකර ප්‍රතිවිපාක වන්නේ පොලී පිරිවැය අධික වීම, කෙටි කාලයක් තුළ ණය පියවීමට සිදුවීම නිසා විදේශ වත්කම් ප්‍රමාණය සිසුයෙන් අඩුවීම

විදේශ වත්කම

කිසියම් රටක් වෙතත් රටවල මහ බැංකුවල තැන්පත් කර තිබෙන විදේශ මුදල්, සුරකුම්පත් විදේශ වත්කම් වේ.

- ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේත්, තැන්පතු බාර ගන්නා ආයතන වලත්, ශ්‍රී ලංකා රජය සතුවත් පවතී.
- ආණ්ඩුව, මහ බැංකුව සහ වාණිජ බැංකුවලට අයත් වත්කම් දළ මුළු වත්කම.
- එයින් ආණ්ඩුව සහ මහ බැංකුව සතු විදේශ වත්කමය නිල වත්කම් වේ

විදේශ වත්කම් වල සංයුතිය

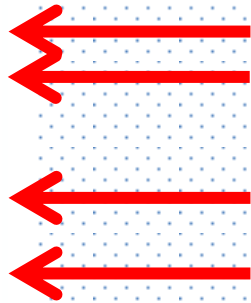
- මහ බැංකුව සතු විදේශ බැංකු තැන්පතු
- මහ බැංකුව මිලදී ගත් විදේශ සුරකුම්පත්
- ශ්‍රී ලංකා රජය සතු විශේෂ ගැනුම් හිමිකම්
- වාණිජ බැංකු සතු විදේශ ව්‍යවහාර මුදල්
- වාණිජ බැංකු මිලදීගත් විදේශ සුරකුම්පත්

5.13 සංඛ්‍යා සටහන

දළ නිල සංචිත, මුළු විදේශීය වත්කම් සහ සමස්ත ශේෂය

(සාලපරිච්ඡේදය අවසානයේදී තත්ත්වය)

	එ.ජ. ඩොලර් මිලියන				
	2014	2015	2016	2017	2018 (අ)
1. රජයේ විදේශීය වත්කම්	635	470	289	488	817
2. මහ බැංකුවේ විදේශීය වත්කම්	7,573	6,834	5,730	7,470	6,102
3. දළ නිල සංචිත වත්කම් (1+2)	8,208	7,304	6,019	7,959	6,919
4. තැන්පතු භාරගන්නා ආයතනවල විදේශීය වත්කම්	1,676	2,033	2,414	2,478	2,664
5. මුළු විදේශීය වත්කම් (3+4) (ආ)	9,884	9,337	8,433	10,436	9,583
6. සංචිතවලට අදාළ වගකීම් (ඇ)	1,691	2,275	1,490	1,361	1,425
7. ශුද්ධ ජාත්‍යන්තර සංචිත (3-6)	6,517	5,029	4,529	6,597	5,495
8. සමස්ත ශේෂය (ඈ)	1,369	-1,489	-500	2,068	-1,103

	%
ශ්‍රී ලංකා රජය සතු විදේශ වත්කම්	8.5
මහ බැංකුව සතු විදේශ වත්කම්	63.6
තැන්පතු භාරගන්නා ආයතන සතු	27.9

කුමාරන් විරහන් නැදිගේ

විදේශ වත්කම් පවත්වා ගැනීමේ වැදගත්කම

- මුදලේ විදේශීය අගය ස්ථාවරව පවත්වාගෙන යාමට
- මුදල් සැපයුම තීරණය කිරීමට
- ආනයන ගතකාර්ය පිරික්සීමට
- ගෙවුම් ශේෂ හිඟය පියවීමට
- මූල්‍ය අධිකාරියට විදේශ විනිමය වෙළඳ පොළට බලපෑම් කිරීමේ හැකියාව තීරණය වීමට
- විදේශ ආයෝජකයන්ගේ විශ්වාසය දිනාගැනීමට

විදේශ වත්කම්වල සාපේක්ෂ ප්‍රමාණයන් මැනීම

විදේශ වත්කම්වල සාපේක්ෂ ප්‍රමාණය මනිනු ලබන්නේ විදේශ වත්කම් වල ආනයන ශක්ති කොපමණ කාලයක් සඳහා ප්‍රමාණවත් වේ ද යන්න මතයි.

නැතහොත් විදේශ වත්කම්වල ආනයන හැකියාව මාස කොපමණ ද යන්නයි.

එය පහත පරිදි මිනුම් කිරීම්

$$\begin{array}{l}
 \text{විදේශ වත්කම් වල} \\
 \text{ආනයන ශක්තිය (මාස)} = \frac{\text{විදේශ වත්කම් ප්‍රමාණය}}{\text{මාසික ආනයන වියදම}}
 \end{array}$$

ශ්‍රී ලංකාවේ මෑත වර්ෂවල විදේශ වත්කම් ආනයන ශක්තිය පහත පරිදි ඉදිරිපත් කළ හැක

වසර	මාස
2014	6.1
2015	5.9
2016	5.3
2017	6.0
2018	5.2

විදේශ වත්කම් ආනයන ශක්තිය ඉතා සුළු අඩු වීමක් ඇත ඊට හේතුව භාණ්ඩ හා සේවා ආනයන ප්‍රතිශතයට වඩා අඩු වේගයකින් විදේශ වත්කම් ප්‍රමාණය ඉහළ යාමයි.

ආර්ථික විද්‍යාව

10 වන පාඩම - Video 06

විදේශ සෘජු හා කළඹ
ආයෝජන

දේශක - කුමන් විරහන්තැදිගේ
BA (sp) Economics (SUSL)

කුමන් විරහන්තැදිගේ

විදේශ ආයෝජනයයි

රටක්, ආයතනයක් හෝ පුද්ගලයකු හෝ වෙනත් රටක මූල්‍ය වත්කම් මිල දී ගැනීම හෝ තම ව්‍යාපාර බිහි කිරීම සහ පවත්නා ව්‍යාපාරවල කොටස් වැඩි සංඛ්‍යාවක් මිල දී ගැනීම විදේශ ආයෝජනයයි

විදේශ ආයෝජනය ප්‍රධාන කොටස් දෙකක් යටතේ විස්තර කළ හැකි ය.

01. සෘජු විදේශ ආයෝජන

02. කළඹ විදේශ ආයෝජන

සෘජු විදේශ ආයෝජන

සෘජු විදේශීය ආයෝජන යනු කිසියම් ප්‍රතිලාභයක් අපේක්ෂාවෙන් විදේශීය රටක ඵලදායී මූර්ත වත්කම් අත්පත් කර ගැනීම යි.

උදා - කර්මාන්ත ශාලා, පතල්, ඉඩකඩම් ආදී වත්කම් විදේශීය ආයෝජකයන් අත්පත් කර ගැනීම

කිසියම් වර්ෂයක් තුළ විදේශ සෘජු ආයෝජන ඇස්තමේන්තු කිරීමේ දී රට තුළට ගලා එන ප්‍රාග්ධන ප්‍රවාහයන් හා රටින් පිටතට ගලා යන ප්‍රාග්ධනය යන දෙකම සැලකිල්ලට ගැනේ.

පසු ගිය වසර කිහිපය තුළ සෘජු විදේශ ආයෝජ අඩුවීමට හේතු

- ආයෝජකයන්ගේ විශ්වාසය අඩු වීමට හේතුවක් ලෙස රට තුළ දේශපාලන ස්ථාවරත්වයක් නොතිබීම නිසා ආයෝජන පහළ මට්ටමක පැවතීම.
- පොළී අනුපාතිකය මෑත වර්ෂවල වැඩි වීමේ ස්වභාවයක් පෙන්නුම් කිරීම නිසා ශ්‍රී ලංකාව ඇතුළු අනෙකුත් නැඟී එන ආර්ථිකයන්ට දැඩි බලපෑමක් එල්ල වීම.
- ආයෝජකයන් නැඟී එන වෙළෙඳපොළ ආර්ථිකය තුළ ආයෝජනය කිරීමට මැලි වීම.

සෘජු ආයෝජනයේ හිතකර ප්‍රතිවිපාක

- විදේශ ආයෝජන තුළින් ශක්තිමත් වන ජාත්‍යන්තර සාධක සංවලතාව හේතු කොට ගෙන සම්පත් බෙදී යාමේ කාර්යක්ෂමතාව ඉහළ යාම
- අමතර ප්‍රාග්ධන ප්‍රවාහයන් රට තුළට ගලා ඒම තුළින් සම්පත් පරතරය (ඉතුරුම්-ආයෝජන) පියවා ගැනීමට හැකි වීම
- විදේශ විනිමය පරතරය පියවා ගැනීමට හැකි වීම (විදේශීය ලැබීම් විදේශීය ගෙවීම් - අපනයන පරතරය)
- ගෙවුම් ශේෂ හිඟයට පිළිතුරක් වීම
- ණය බර ඉහළ නොයාම
- නව තාක්ෂණය හා කළමනාකරණය රටට ලබා ගත හැකි වීම

සෘජු ආයෝජනයේ අහිතකර ප්‍රතිවිපාක

- ලාභාංශ හා පොලී වශයෙන් විශාල මුදල් ප්‍රමාණයක් පිටරටට ඇදී යාම
- දේශීය ආර්ථික කටයුතුවලට අයහපත් බලපෑම් ඇති වීම
- ප්‍රාග්ධන සුක්ෂ්ම නිෂ්පාදන ශිල්පීය ක්‍රම භාවිතය නිසා රැකියා අවස්ථා අහිමි වීම
- ස්වභාවික සම්පත් අධිපරිභෝජනයට ලක් වීම
- දේශීය කර්මාන්ත අඩපණ වීම
- රජයට ලැබෙන බදු ආදායම් නියම ලෙස නොලැබී යාම
- දේශීය ආයෝජකයන් සඳහා ඇති මුදල් විදේශ ව්‍යාපාර වෙත ඇදී යාම
- දේශීය ව්‍යාපාරවල දක්ෂ සේවකයන් විදේශ ව්‍යාපාර කරා යාම

කළඹ විදේශ ආයෝජන

කළඹ ආයෝජනය යන්නෙන් අදහස් වන්නේ මූල්‍ය ප්‍රතිලාභයන් අපේක්ෂාවෙන් විදේශීය ආයෝජකයින් වෙතත් රටක ව්‍යාපාරික සමාගම් කොටස් , පිළිණපත්, ණයකර, වාණිජ පත්‍රිකා ආදී මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ උපකරණ මිලදී ගැනීම යි. කළඹ විදේශ ආයෝජනවල දී ආයෝජකයන්ට විදේශ ව්‍යාපාරයන්ගේ කළමනාකාරීත්වය හිමිකම හෝ පාලනය හෝ පිළිබඳ හිමිකමක් නොලැබෙනු ඇත.

කළඹ ආයෝජනයේ මෑත කාලීන ප්‍රවණතා පහත පරිදි ඉදිරිපත් කළ හැකි ය.

- මෑත වර්වල හිමිකම් කොටස් වෙත වූ විදේශීය ආයෝජනය අඩු වීමක් පෙන්නුම් කිරීම
- රටෙහි පවතින දේශපාලන අස්ථාවරභාවය මත විදේශ අංශ කොටස් වෙළෙඳපොළෙහි ආයෝජනය කිරීම මන්දගාමී ස්වරූපයක් දැක්වීම
- කොටස් වෙළෙඳපොළ අස්ථාවරත්වය දිගට ම අඛණ්ඩ ව පැවතීම හේතුවෙන් ආයෝජකයන් ආයෝජනයට මැලි වීම පෙන්නුම් කිරීම
- ශ්‍රී ලංකාවෙන් පිටත නේවාසිකයන් විසින් ශ්‍රී ලංකාවේ ආයෝජන සිදු කරනු ලබන සීමා හා ක්ෂේත්‍ර පුළුල් කිරීම හරහා රජයේ ප්‍රතිපත්ති හා සමගාමී ව ආණ්ඩුවේ ආයෝජන ප්‍රතිපත්ති නැවත සමාලෝචනය කිරීම

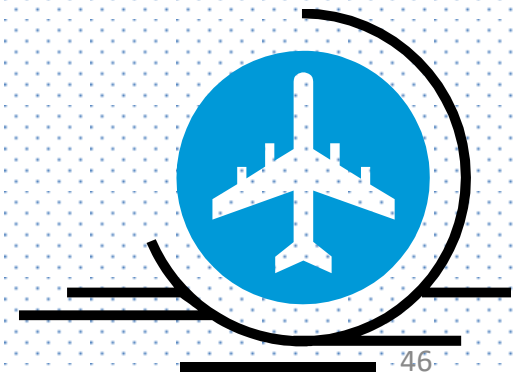
ආර්ථික විද්‍යාව

10 වන පාඩම - Video 07

විනිමය අනුපාතිකය |

දේශක - කූෂාන් විරහන්තැදිගේ
BA (sp) Economics (SUSL)

කූෂාන් විරහන්තැදිගේ

විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළ

විදේශ විනිමය හුවමාරු වන ආයතනික ව්‍යුහයන්ගේ සම්බන්ධතාවන් විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළ ලෙස හඳුන්වයි.

නොඑසේ නම් විදේශ විනිමය ඉල්ලුම්කරුවන් හා සැපයුම්කරුවන් එම විදේශ විනිමය අනුපාතිකයන් හා හුවමාරු කර ගන්නා විදේශ විනිමය ප්‍රමාණයන් තීරණය කර ගැනීමට සම්බන්ධ වන ආයතනික ව්‍යුහයන් විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළ ලෙස හැඳින්විය හැකිය.

ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳාම සහ මූල්‍ය ගනුදෙනු පහසු කිරීම සඳහා විදේශ විනිමය සැපයීම පිණිස විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළ සංවිධානය වී ඇත. එම වෙළෙඳපොළවල් ලෝකයේ විශාල ම වෙළෙඳපොළ ලෙස හැඳින්විය හැකිය.

කොටස් වෙළෙඳපොළකට වඩා විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළ ලෝකය පුරා පැතිරුණු වෙළෙඳපොළේ ජාලයක් ලෙස සංවිධානය වී ඇත.

විදේශ විනිමය වෙළෙඳාමේ යෙදී සිටින වෙළෙඳුන් අදාළ විදේශ මුදලේ ගැනුම් මිල සහ විකුණුම් මිල පිළිබඳ තොරතුරු සෙසු වෙළෙඳුන්ගෙන් විමසා බලා වඩාත් වාසිදායක තත්ත්වය තීරණය කරයි. විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළවල බොහෝ ගනුදෙනු සිදු වන්නේ දුරකථන මගින් වන අතර පසු ව එය විද්‍යුත් තැපෑල හෝ ෆැක්ස් පිණිවිඩ මගින් සනාථ කරගනු ලබයි

විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළේ ක්‍රියාකාරී පාර්ශවයන් රාශියක් සිටී.

- වාණිජ බැංකු
- විදේශ විනිමය තැරැව්කරුවන්
- ව්‍යාපාරික ආයතන
- මහ බැංකුව
- මහජනතාව
- ආණ්ඩුව

විනිමය වෙළෙඳපොළේ වාණිජ බැංකු වල ක්‍රියාකාරිත්වය

වාණිජ බැංකු විදේශීය වෙළෙඳපොළේ වඩාත් ප්‍රමුඛ කාර්යභාරයක් ඉටු කරයි මෙහි දී විදේශීය විනිමය ගැනුම් මිල සහ විකුණුම් මිල ප්‍රකාශයට පත් කිරීම වැදගත් වේ. විකුණුම් මිල සහ ගැනුම් මිල අතර පරතරය ආයතනයේ ලාභාන්තිකය නිරූපණය කරයි. විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළවල බහුල ව හුවමාරු වන්නේ ලෝකයේ ප්‍රබල මුදල් වර්ග වන ඇමරිකා එක්සත් ජනපද ඩොලරය, ස්ටර්ලින් පවුම්, යුරෝ සහ ජපානයේ යෙන් ආදිය යි.

ප්‍රධාන විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළ මධ්‍යස්ථානවල මිල ගණන් අතර කිසියම් වෙනස්කමක් ඇති වුවහොත් විදේශ විනිමය ජාවාරම්කරුවන් එම අවස්ථාවෙන් ප්‍රයෝජනයට ගෙන ලාභ උපයයි. එනම් මිල අඩු විනිමය වෙළෙඳපොළෙන් විදේශ විනිමය මිලට ගෙන මිල වැඩි වෙළෙඳපොළට විදේශ විනිමය අලෙවි කරයි.

විදේශ විනිමය අනුපාතකිය

දේශීය ව්‍යාවහාර මුදල් ඒකකයක් විදේශ ව්‍යාවහාර මුදල් ඒකක බවටත් විදේශ ව්‍යාවහාර මුදල් ඒකකයක් දේශීය ව්‍යාවහාර මුදල් ඒකක බවටත් පරිවර්තනය කරන අනුපාතකිය ය විදේශ විනිමය අනුපාතකිය ලෙස හඳුන්වයි

නාමික විනිමය අනුපාතිකය

මෙලෙස කසියම් මුදල් ඒකකයක මිල තවත් මුදල් ඒකකයකින් ප්‍රකාශ කිරීම නාමික විනිමය අනුපාතිකය නමින් හඳුන්වයි.

විදේශ විනිමය අනුපාතිකය ප්‍රකාශ කරන ක්‍රම දෙකක්

ඇත. එනම්,

- 01. සෘජු කියවීම්
- 02. වක්‍ර කියවීම්

සෘජු කියවීමේ ක්‍රමය හෙවත් මිල නිර්ණය කරන ක්‍රමය

සෘජු කියවීමේ ක්‍රමය හෙවත් මිල නිර්ණය කරන ක්‍රමයට විනිමය අනුපාතිකය ප්‍රකාශයට පත් කරන්නේ විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ඒකකයක මිල දේශීය ව්‍යවහාර මුදල්වලින් දැක්වීම මගිනි.

නිදසුන් ලෙස ඇමරිකා එක්සත් ජනපද ඩොලරයක් මිල දී ගැනීමට ශ්‍රී ලංකා රුපියල් කොපමණ ප්‍රමාණයක් අවශ්‍ය ද යන්න දැක්වීම

USA \$ 1 = ශ්‍රී ලංකා රුපියල් 200

වකු කියවීමේ ක්‍රමය හෙවත් පරිමාව නිර්ණය කිරීමේ ක්‍රමය

වකු කියවීමේ ක්‍රමය හෙවත් පරිමාව නිර්ණය කිරීමේ ක්‍රමයට විනිමය අනුපාතකිය මගින් දක්වන්නේ දේශීය මුදල් ඒකකයේ මිල විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ඒකක මගින් දැක්වීමයි

වකු කියවීමේ ක්‍රමයට විදේශ විනිමය අනුපාතකිය ඍජු කියවීමේ ක්‍රමයට විනිමය අනුපාතකියේ පරස්පරය යි

ශ්‍රී ලංකා රුපියල් (LKR) 1 = එක්සත් ජනපද ඩොලර් \$ = $\frac{1}{200}$ = 0.005

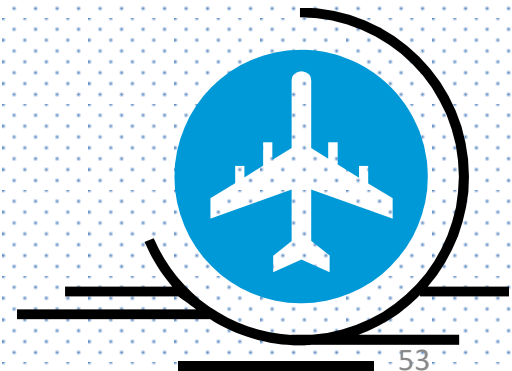
ආර්ථික විද්‍යාව

10 වන පාඩම - Video 08

විනිමය අනුපාතිකය II

දේශක - කුමන් විරහන්තැදිගේ
BA (sp) Economics (SUSL)

කුමන් විරහන්තැදිගේ

සෘජු කියවීමේ ක්‍රමයට විදේශ විනිමය අනුපාතිකය තීරණය වන්නේ විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ඒකකයට පවතින ඉල්ලුම හා සැපයුම මත ය.

නිදසුනක් ලෙස ඇමරිකා එක්සත් ජනපද ඩොලරයේ රුපියල් මිල තීරණය වන්නේ විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළ තුළ ඩොලර් සඳහා ඇති ඉල්ලුම හා සැපයුම මත ය.

ඩොලර් ඉල්ලුම තීරණය කරන සාධක

- විදේශ රටවලින් භාණ්ඩ ආනයනය කිරීමට
- විදේශ රටවල සංචාරය කිරීමට
- ණය ආපසු ගෙවීමට
- ණය සඳහා පොලිය ගෙවීමට
- විදේශ රටවලට සංක්‍රාම ගෙවීමට
- ගෙවුම් ශේෂ ලේඛනයේ ගෙවීම් සඳහා

ඩොලරයේ රුපියල් මිල හා ඩොලර් ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය අතර ප්‍රතිලෝම සම්බන්ධතාවක් පවතී.

ඩොලර් ඉල්ලුම් වක්‍රය දකුණට විතැන්වීමට බලපාන සාධක.

- පවතින විනිමය අනුපාතිකය යටතේ ආනයන වැඩි වීම
- විදේශ සංචාර වැඩිවීම
- ණය පොළී ගෙවීම් ඉහළ යාම
- විදේශවලට කෙරෙන සංක්‍රාම ගෙවීම් ඉහළ යාම

ඩොලර් ඉල්ලුම් වක්‍රය වමට විතැන්වීමට බලපාන සාධක.

- ආනයන අඩුවීම
- විදේශ සංචාර අඩු වීම
- විදේශ සංක්‍රාම ගෙවීම් අඩු වීම

ඩොලර් සඳහා සැපයුම් තීරණය වීමට බලපාන සාධක

- භාණ්ඩ අපනයන
- සේවා ලැබීම්
- ප්‍රාථමික ආදායම් ලැබීම්
- ද්විතීයික ආදායම් ලැබීම්
- ගෙවුම් තුළන ලේඛනයේ ලැබීම් ගනුදෙනු මගිනි

ඩොලරයේ රුපියල් මිල හා ඩොලර් සැපයුම් ප්‍රමාණය අතර පවතින්නේ අනුලෝම සම්බන්ධතාවකි

ඩොලර් සැපයුම් වක්‍රය දකුණට විතැන්වීමට බලපාන සාධක.

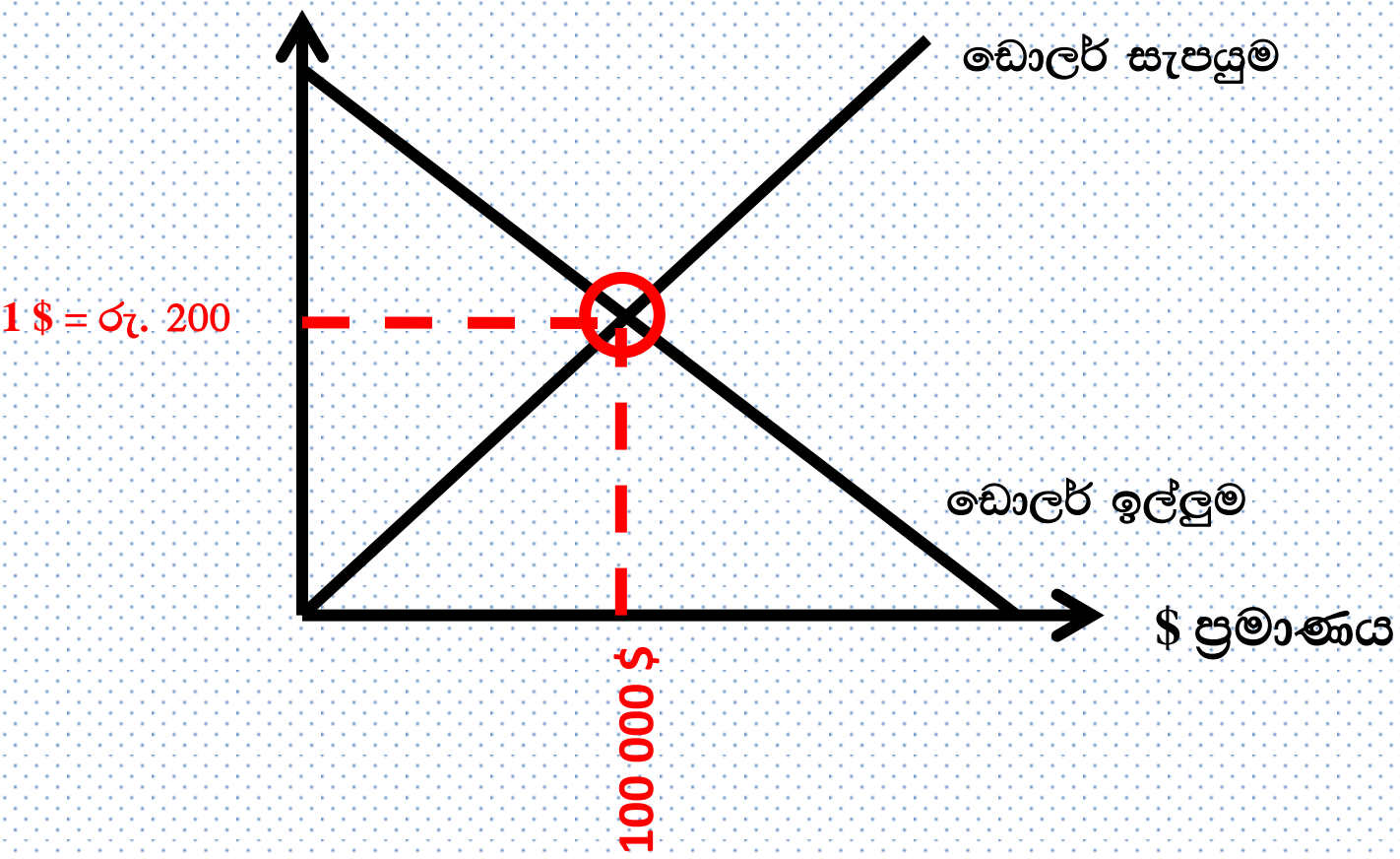
- පවත්නා විනිමය අනුපාතිකය යටතේ අපනයන වැඩි වන විට
- සංචාරක ලැබීම්
- ණය ලැබීම් වැඩි වන විට

ඩොලර් සැපයුම් වක්‍රය වමට විතැන්වීමට බලපාන සාධක.

- අපනයන අඩු වන විට
- සේවා ලැබීම් අඩු වන විට
- සංචාරක ලැබීම් අඩු වන විට

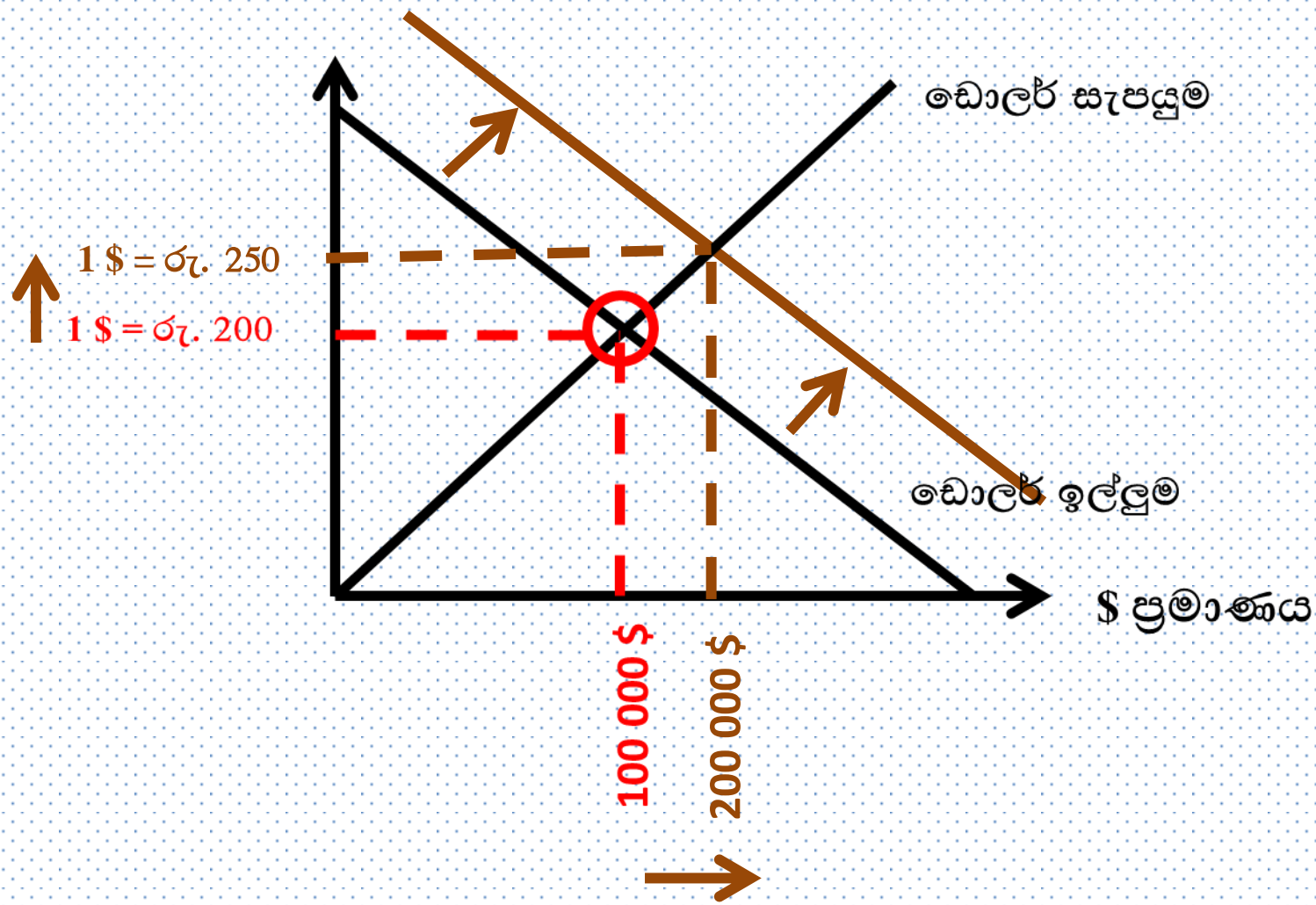
ඩොලර් සඳහා ඇති ඉල්ලුම හා සැපයුම තුළනය වන විට ඩොලරයේ රුපියල් මිල තීරණය වේ.

ඩොලරයේ රුපියල් මිල

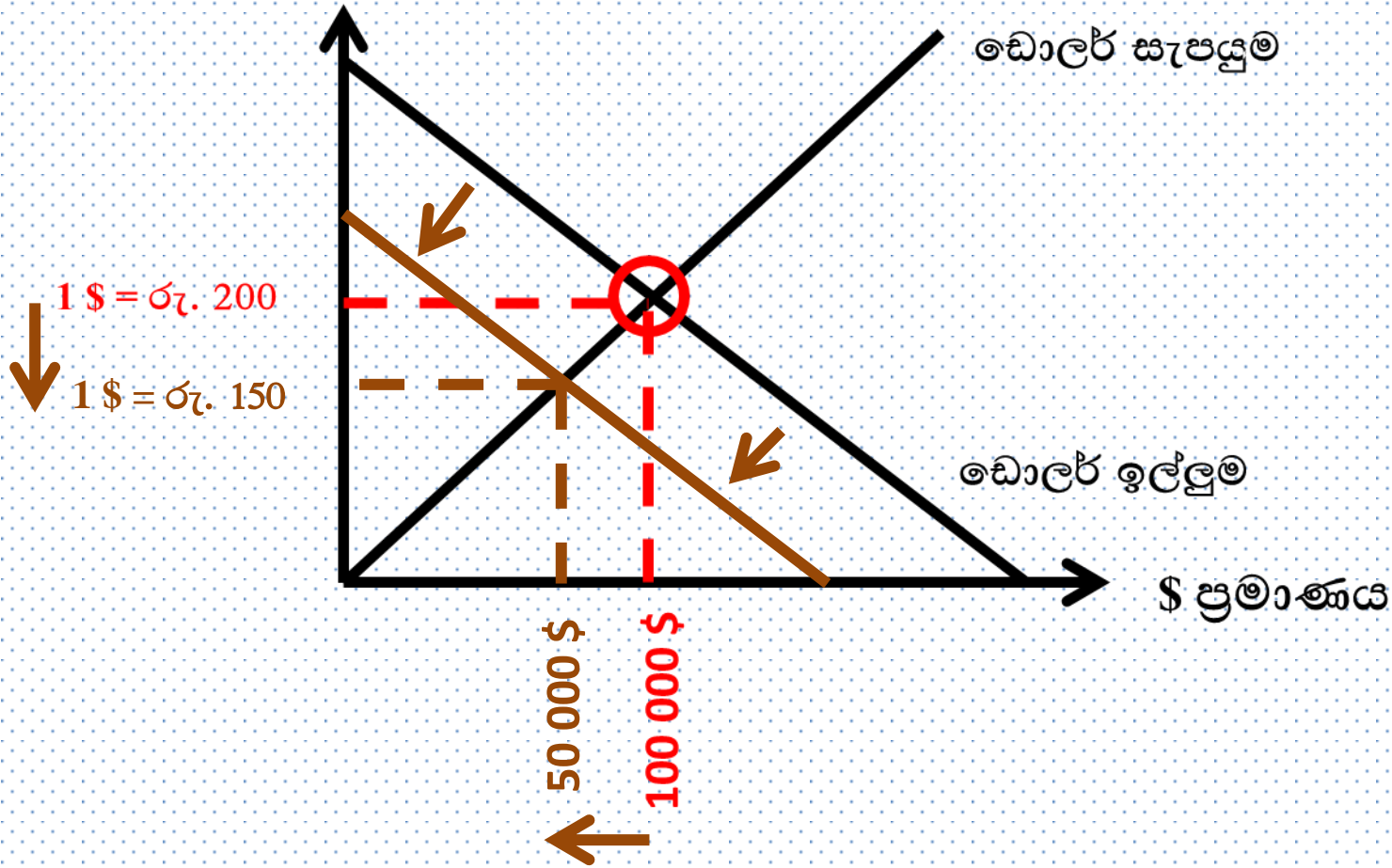
ඩොලර් ඉල්ලුම් වක්‍රය දකුණට විකැන්වීම

ඩොලරයේ රුපියල් මිල

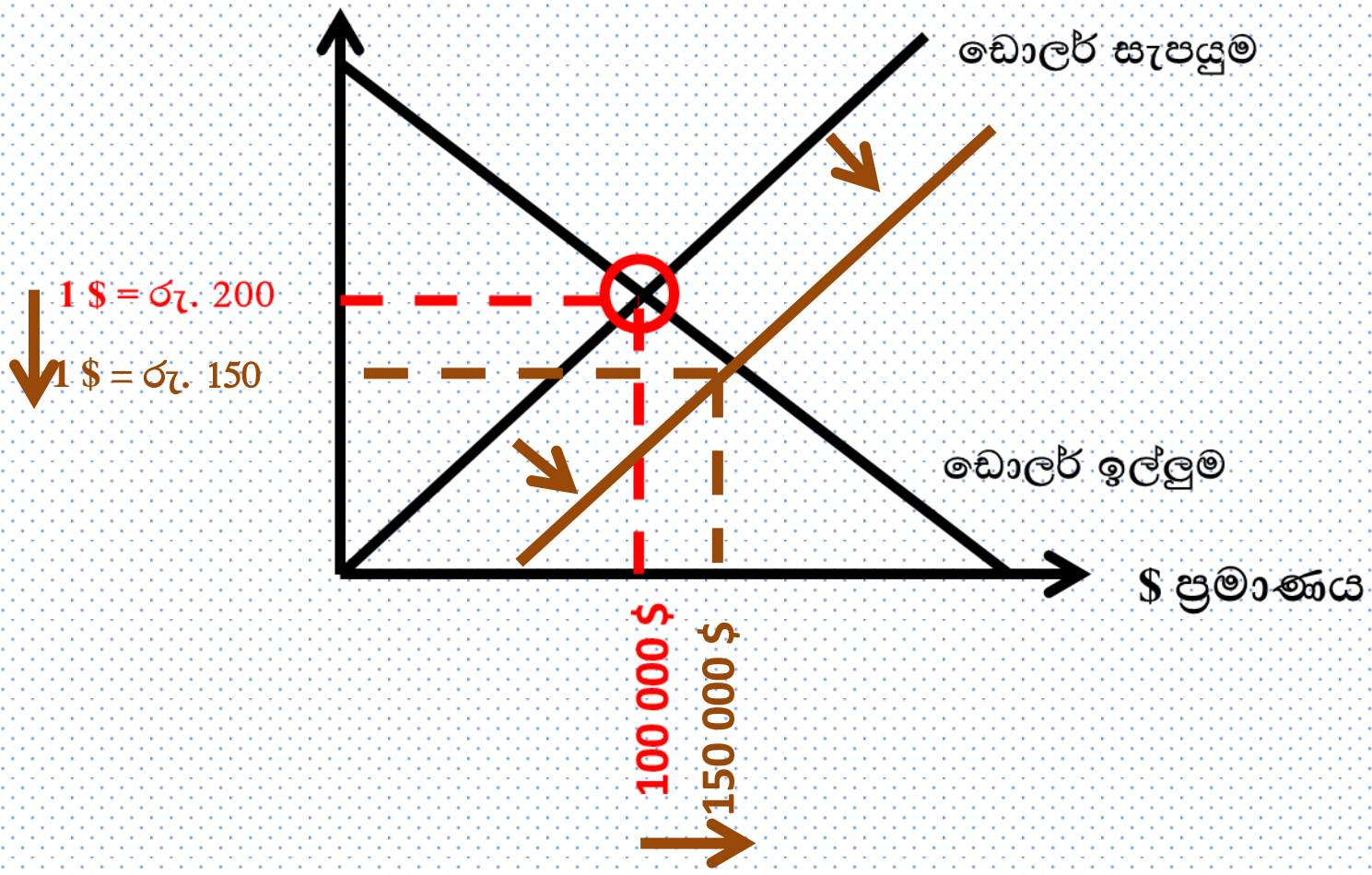
ඩොලර් ඉල්ලුම් වක්‍රය වමට විකැන්වීම

ඩොලරයේ රුපියල් මිල

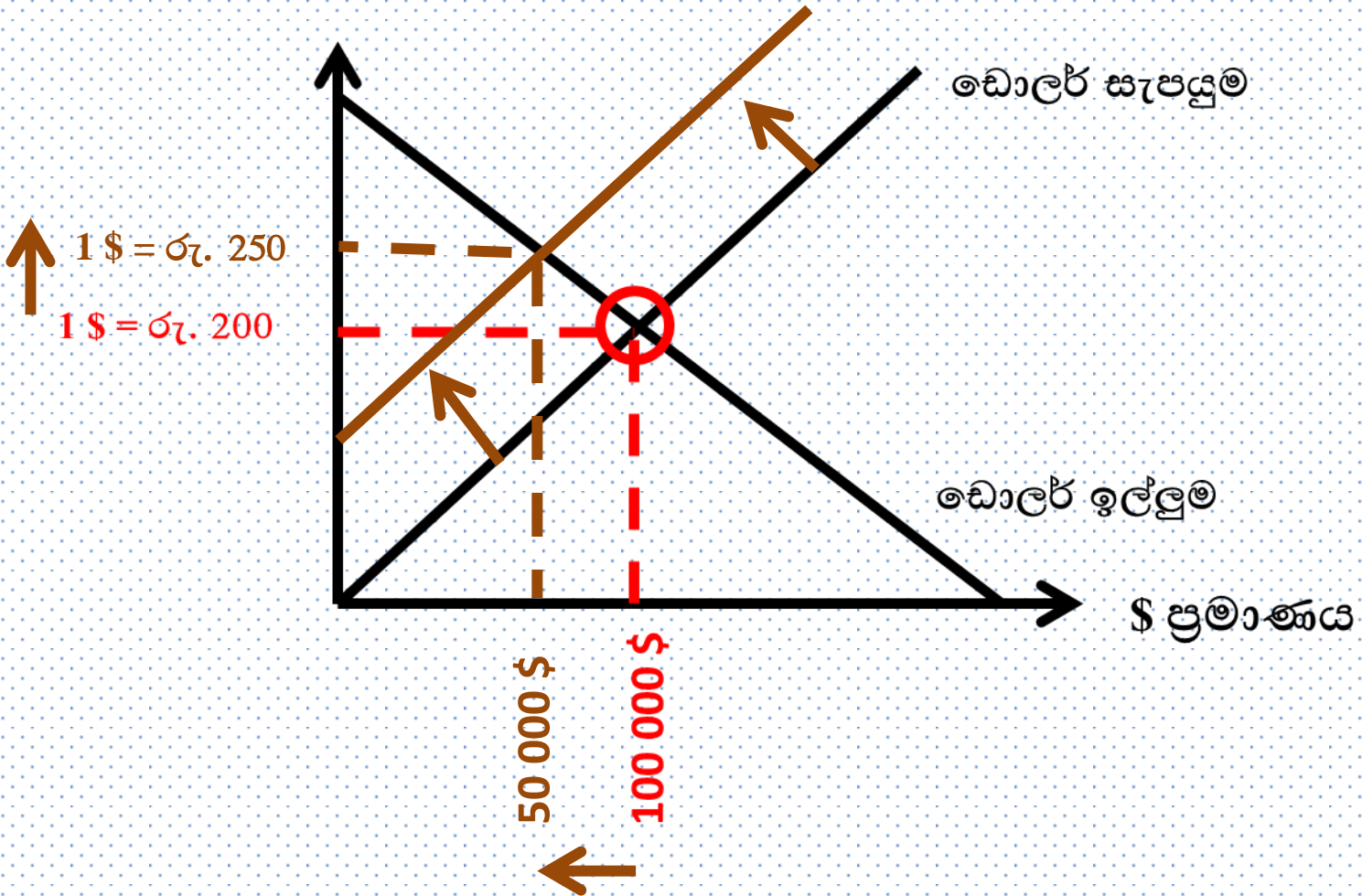
ඩොලර් සැපයුම් වක්‍රය දකුණට විතැන්වීම

ඩොලරයේ රුපියල් මිල

ඩොලර් සැපයුම් වක්‍රය වමට විකැන්වීම

ඩොලරයේ රුපියල් මිල

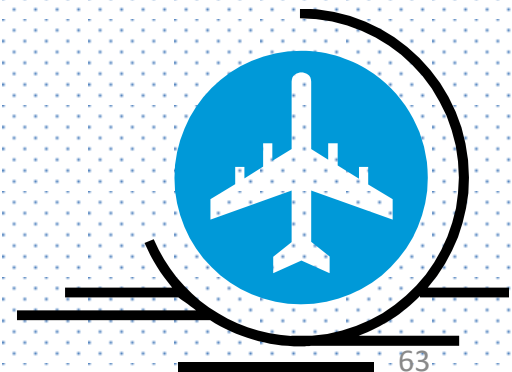
ආර්ථික විද්‍යාව

10 වන පාඩම - Video 09

විනිමය අනුපාතිකය III

දේශක - කුමන් විරහන්තැදිගේ
BA (sp) Economics (SUSL)

කුමන් විරහන්තැදිගේ

වක්‍ර කියවීමේ ක්‍රමයට විනිමය අනුපාතිකය තීරණය වන්නේ දේශීය ව්‍යවහාර මුදල් ඒකකයට මෙරට තුළ පවතින ඉල්ලුම හා සැපයුම මත ය.

නිදසුනක් ලෙස ශ්‍රී ලංකා රුපියලකින් මිලට ගත හැකි ඇමරිකා එක්සත් ජනපද ඩොලර් ප්‍රමාණය තීරණය වන්නේ ශ්‍රී ලංකා රුපියල් සඳහා පවතින ඉල්ලුම හා සැපයුම මත ය.

අභ්‍යන්තර විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළේ රුපියල් ඉල්ලුම් කරනු ලබන්නේ විදේශිකයන් විසිනි. එසේ රුපියල් ඉල්ලුම් කරන්නේ

- ශ්‍රී ලංකාවෙන් භාණ්ඩ මිලට ගැනීමට
- ශ්‍රී ලංකාව තුළ සංචාරය කිරීම
- ගත් ණය ආපසු ගෙවීම් ආදී ගෙවුම් තුළන ලැබීම් ගනුදෙනු සඳහා ය.

රුපියලේ ඩොලර් මිල හා ශ්‍රී ලංකා රුපියල් ඉල්ලුම ප්‍රමාණය අතර පවතින්නේ ප්‍රතිලෝම සම්බන්ධතාවකි.

රුපියල් ඉල්ලුම් වක්‍රය දකුණට විතැන්වීමට බලපාන සාධක.

- පවතින විනිමය අනුපාතිකය යටතේ ශ්‍රී ලංකාවේ පැත්තෙන් අපනයන වැඩි වන විට
- සේවා ලැබීම් වැඩි වන විට

රුපියල් ඉල්ලුම් වක්‍රය වමට විතැන්වීමට බලපාන සාධක.

- අපනයන අඩු වන විට
- සේවා ලැබීම් අඩු වන විට
- ප්‍රාථමික ආදායම් ලැබීම් අඩු වන විට

රුපියල් සඳහා සැපයුම තීරණය වීම

ශ්‍රී ලංකාවේ අභ්‍යන්තර විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළේ රුපියල් සපයන්නේ ස්වදේශිකයන් විසින් ය.

එසේ රුපියල් සපයන්නේ විදේශ රටවලින් භාණ්ඩ හා සේවා ආනයනය සඳහා ය.

රුපියල් සපයා ඩොලර් මිල දී ගෙන විදේශ රටවලින් භාණ්ඩ හා සේවා ආනයනය කරයි.

රුපියල් ඩොලර් මිල හා රුපියල් සැපයුම ප්‍රමාණය අතර අනුලෝම සම්බන්ධතාවක් පවතී.

රුපියල් සැපයුම් වක්‍රය දකුණට විකැන්වීමට බලපාන සාධක.

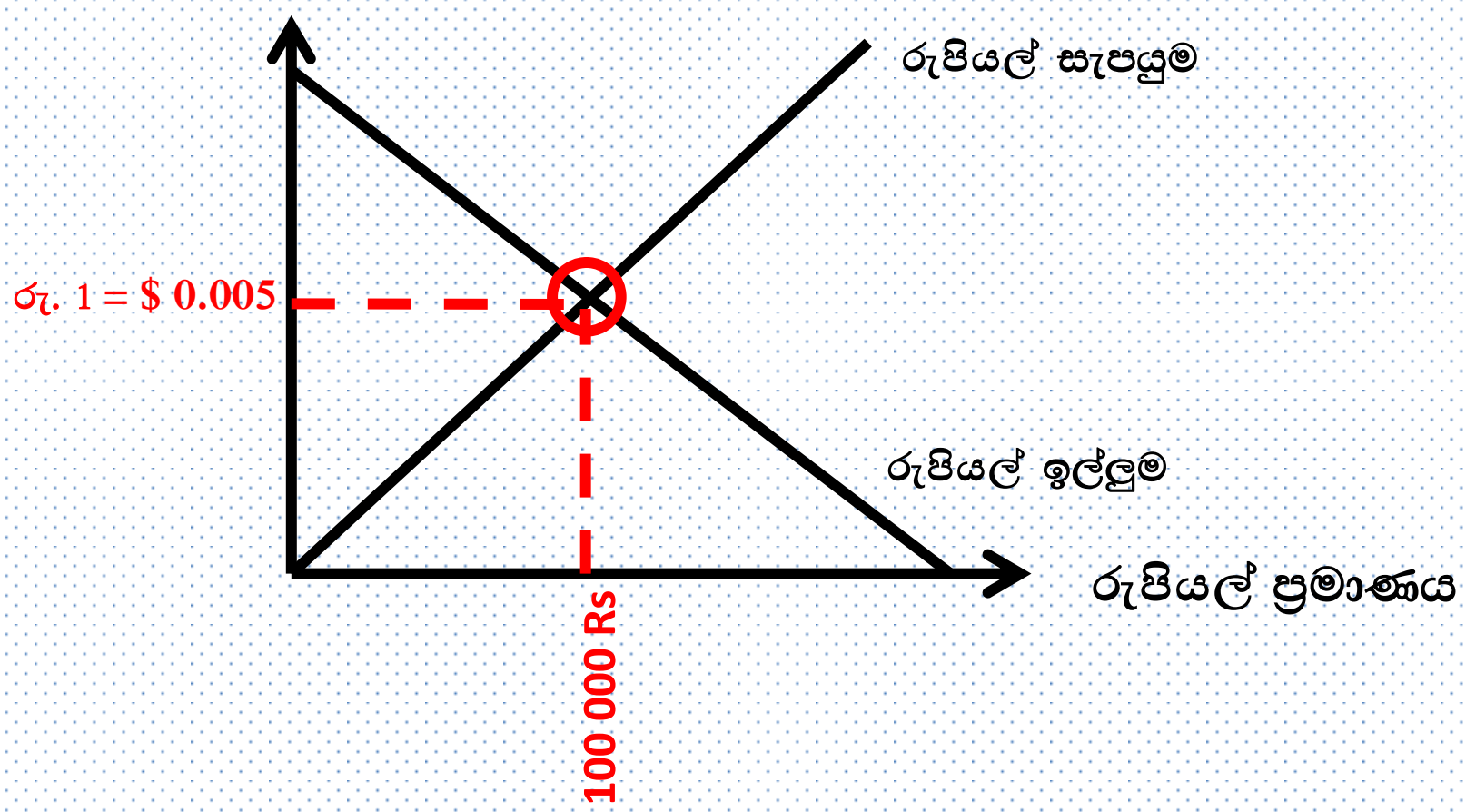
- පවත්නා විනිමය අනුපාතිකය යටතේ ආනයන වැඩි වන විට
- සේවා ගෙවීම් වැඩිවී

රුපියල් සැපයුම් වක්‍රය වමට විකැන්වීමට බලපාන සාධක.

- ආනයන අඩු වන විට
- සේවා ගෙවීම් අඩු වන විට

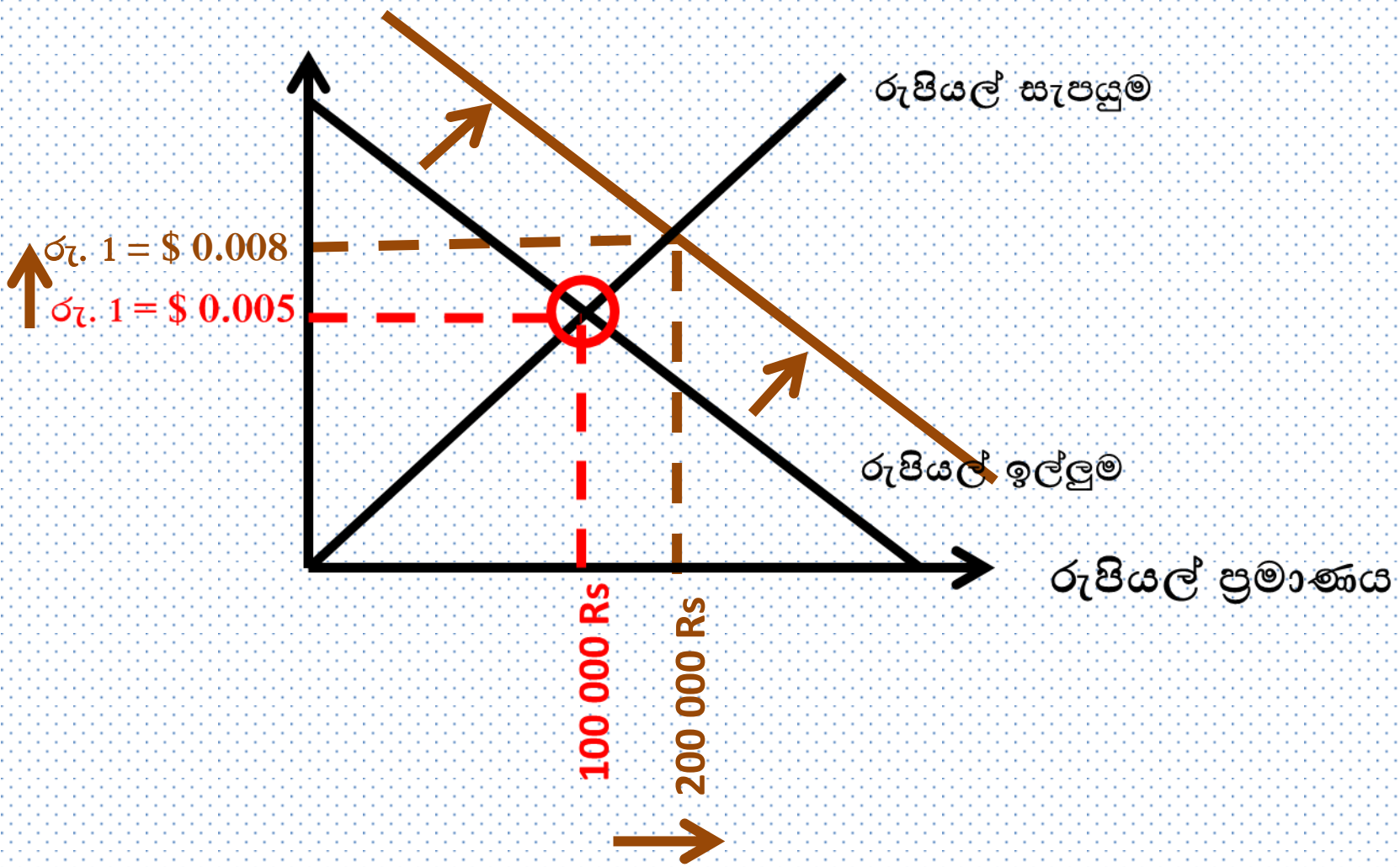
රුපියල් සඳහා ඇති ඉල්ලුම හා සැපයුම තුළනය වන විට රුපියලේ ඩොලර් මිල තීරණය වේ.

රුපියලේ ඩොලර් මිල

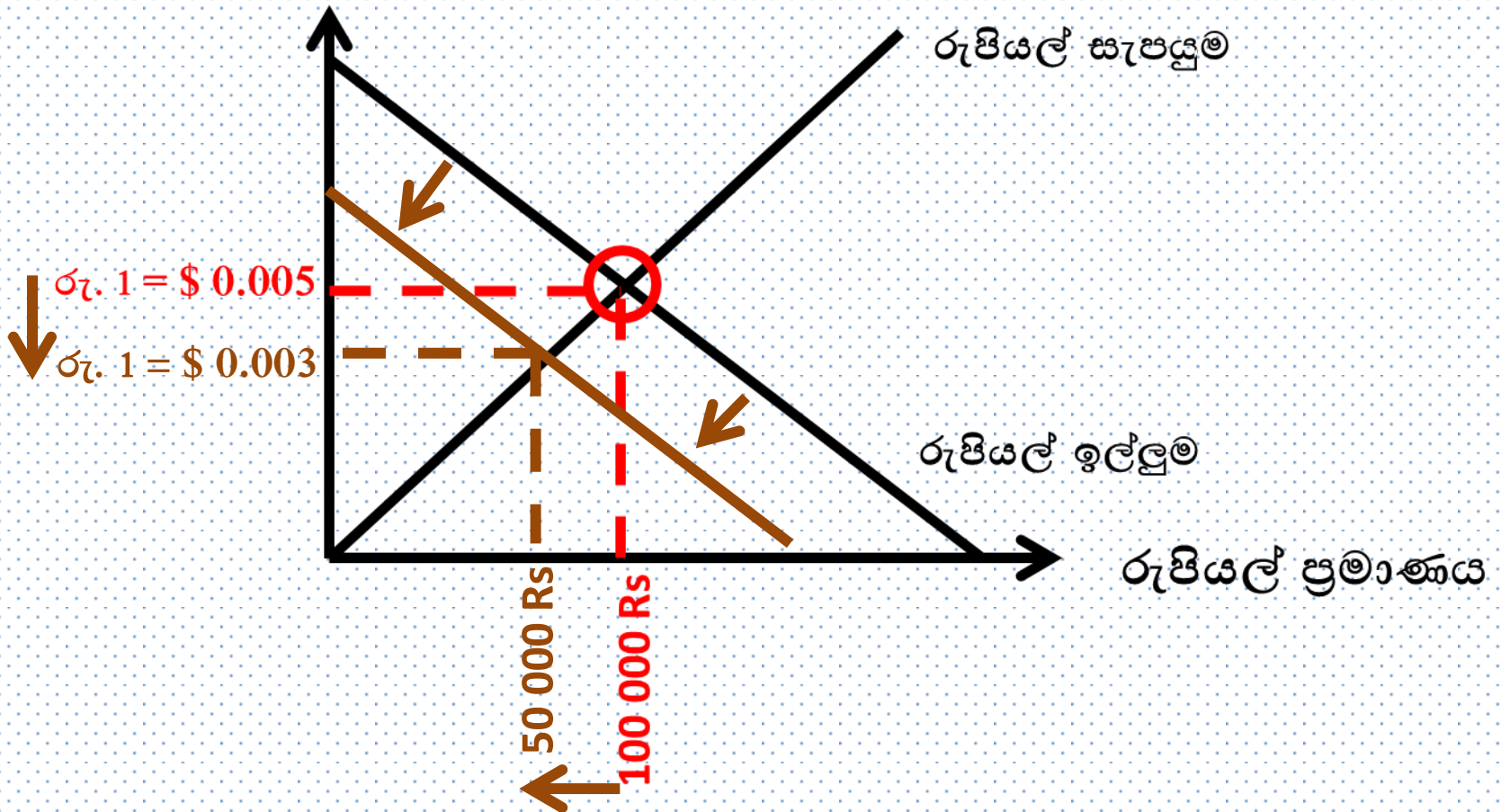
රුපියල් ඉල්ලුම් වක්‍රය දකුණට විතැන්වීම

රුපියලේ ඩොලර් මිල

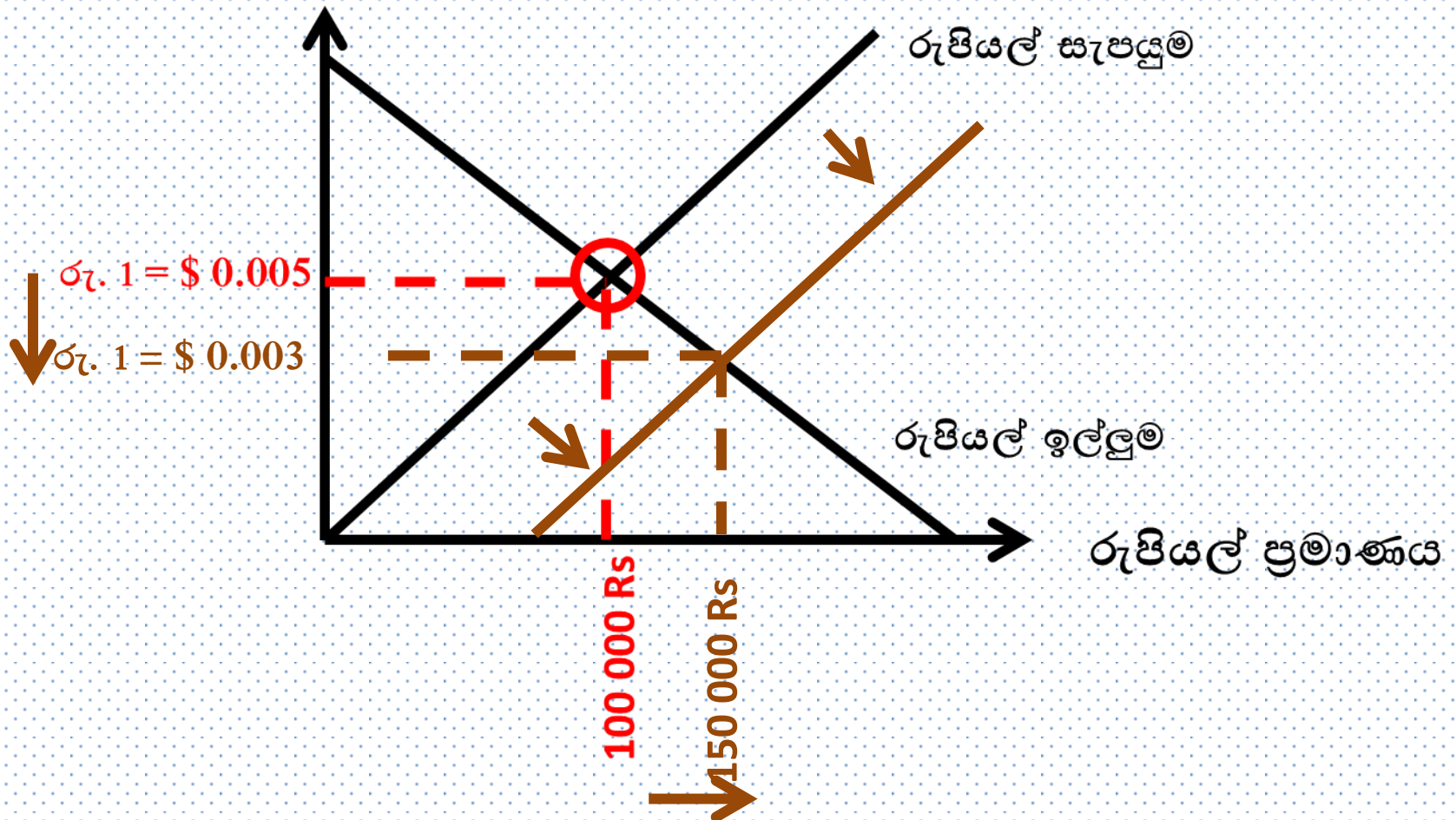
රුපියල් ඉල්ලුම් වක්‍රය වමට විකැන්වීම

රුපියලේ ඩොලර් මිල

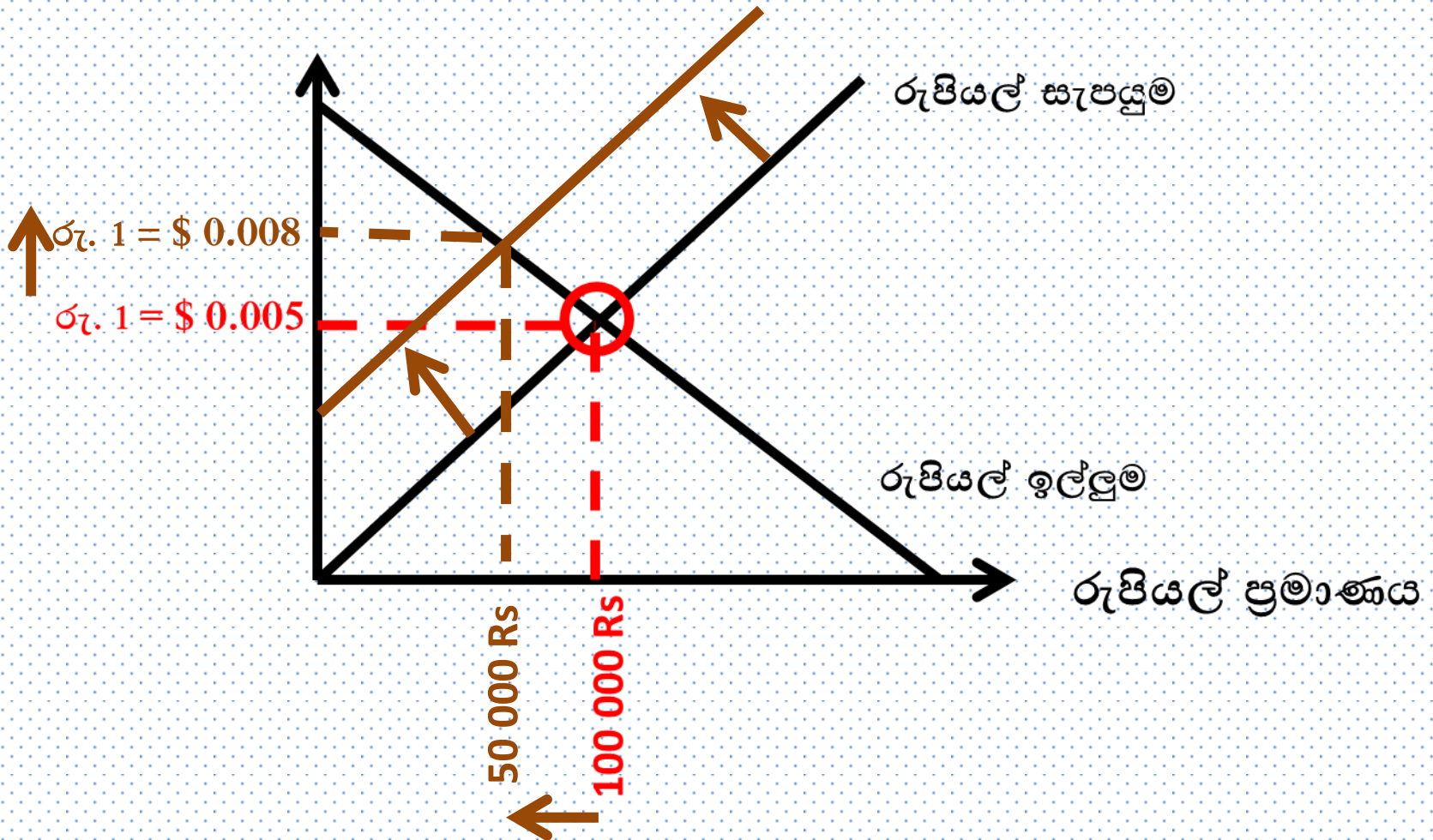
රුපියල් සැපයුම් වක්‍රය දකුණට විතැන්වීම

රුපියලේ ඩොලර් මිල

රුපියල් සැපයුම් වක්‍රය වමට විතැන්වීම

රුපියලේ ඩොලර් මිල

ආර්ථික විද්‍යාව

10 වන පාඩම - Video 10

විනිමය අනුපාතිකය IV

දේශක - කුමන් විරහන්තැදිගේ
BA (sp) Economics (SUSL)

කුමන් විරහන්තැදිගේ

ප්‍රධාන වශයෙන් විනිමය අනුපාත ක්‍රම දෙකක් පිළිබඳව සාකච්ඡා කෙරේ. එනම්

- ස්ථාවර විනිමය අනුපාතික ක්‍රමය
- නම්‍ය විනිමය අනුපාතික ක්‍රමය

ස්ථාවර විනිමය අනුපාතික ක්‍රමය

මූල්‍ය අධිකාරිය විසින් තීරණය කළ විනිමය අනුපාතිකය නැවත මූල්‍ය අධිකාරිය විසින් ම වෙනස් කරන තෙක් ම එක ම මට්ටමක පවතින්නේ නම් එය ස්ථාවර විනිමය අනුපාතික ක්‍රමය ලෙස හඳුන්වයි.

ස්ථාවර විනිමය අනුපාතික ක්‍රමයට පදනම් වූයේ රන් මිනුම් ක්‍රමය හා රන් හුවමාරු ක්‍රමය යි.

එනම් රන් සංචිත ක්‍රමය මත ව්‍යවහාර මුදල් නිකුත් කිරීමේ පදනම වේ.

ඇමරිකා එක්සත් ජනපදය රන් අවුන්ස යක් පෙඩරල් සංචිත බැංකුවේ තැන්පත් කළ විට ඩොලර් 35ක් නිකුත් කරන ලදී. එංගලන්තයේ මහ බැංකුවේ රන් අවුන්සයක් තැන්පත් කළ විට ස්ටර්ලින් පවුම් 12.50ක් නිකුත් කරන ලදී. ඒ අනුව ඩොලර් හා පවුම් අතර විනිමය අනුපාතිකය $\text{£}1 = \$ 2.80$ විය. එය රන් අවුන්සයකට නිකුත් කරන ඩොලර් ප්‍රමාණය හෝ ස්ටර්ලින් පවුම් ප්‍රමාණය වෙනස් වන තෙක් ම ස්ථාවර ව තිබිණි.

ස්ථාවර විනිමය අනුපාතික ක්‍රමය රටකට වාසිදායක ලෙස බලපාන්නේ පහත පරිද්දෙනි

- විනිමය අනුපාතිකය ස්ථාවර නිසා ආනයනකරුවන්ට ඇති වන අවදානම අඩුය
- විනිමය අනුපාතිකය ස්ථාවර නිසා විදේශ ආයෝජකයන්ට විදේශ ණය සැපයුම් කරුවන්ට ඇති වන අවිනිශ්චිත බව අඩු ය.
- ස්ථාවර විනිමය අනුපාතිකයක් පවතින විට සමස්ත ආර්ථිකයේ ක්‍රියාකාරීත්වයන් කළමනාකරණය කිරීමේ කිරීමේ හැකියාව වැඩි යි
- ස්ථාවර විනිමය අනුපාතිකයක් පවතින විට සමපේක්ෂණ චේතනාවෙන් විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ඉල්ලුම් කිරීමට නොපෙළඹෙන නිසා විදේශ විනිමය හිඟයක් ඇති නොවේ
- විනිමය අනුපාතිකයේ වෙනස් වීම මගින් අපනයන කරුවන්ට වාසි ලබාගත නොහැකි බැවින් අපනයනවල තරගකාරීත්වය ඉහළ නංවා ගැනීම අපනයන කරුවන් පෙළඹෙයි.

ස්ථාවර විනිමය අනුපාතික ක්‍රමය රටකට අවාසිදායක ලෙස බලපාන්නේ පහත පරිද්දෙනි

- බාහිර සමතුලිතතාව (ගෙවුම් තුලනයේ සමබරතාව) පවත්වා ගැනීමට අභ්‍යන්තර සමතුලිතතාව (සමාහාර ඉල්ලුම හා සමාහාර සැපයුම තුලිතව පවත්වා ගැනීම) කැප කිරීමට සිදු වීම. ගෙවුම් ශේෂ හිඟයක් ඇති වුවහොත් එය සමනය කර ගැනීමට අභ්‍යන්තර ආර්ථිකයේ අවධානයක් ඇති කර ගැනීමට සිදු වේ
- ස්ථාවර විනිමය අනුපාතිකයේ අධි තක්සේරුවක් හෝ උගත තක්සේරුවක් පැවතුණහොත් එය නිරතුරු ව ගෙවුම් ශේෂ හිඟයක් හෝ අතිරික්තයක් හෝ ඇති වීමට හේතු වේ.

- ස්ථාවර විනිමය අනුපාතිකයක් පවත්වා ගෙන යන විට එහි අධි තක්සේරු වීම් යටතේ මතු වන විදේශ විනිමය හිඟයක් පියවීමට මූල්‍ය අධිකාරියට විශාල විදේශ විනිමය සංචිත පවත්වා ගෙන යාමට සිදු වීම. එය විශාල මූල්‍ය ප්‍රමාණයක් අකර්මණ්‍ය ලෙස සිර කර තැබීමකි
- විදේශ විනිමය සංචිත අවසාන වන විට විනිමය හිඟය පියවා ගැනීමට විකල්ප ක්‍රියා මාර්ග ලෙස ආනයන පාලනය වැනි ආරක්ෂණවාදී ප්‍රතිපත්ති අනුගමනය කිරීමට සිදු වීමෙන් විවෘත වෙළෙඳාමෙන් ලැබිය හැකි ශුභසාධනය අඩු වේ.

නමය විනිමය අනුපාතිකය

විදේශ විනිමය ඉල්ලුම හා සැපයුම මත තීරණය වන විනිමය අනුපාතිකය නමය විනිමය අනුපාතිකය, (චල විනිමය අනුපාතිකය, පාවෙන විනිමය අනුපාතිකය) ලෙස හඳුන්වයි. එය ඉල්ලුම හා සැපයුම බලවේගවල වෙනස් වීම මත තීරණය වෙන්නේ වේ.

1970න් පසු ලෝකයේ බොහෝ රටවල නමය විනිමය අනුපාත ක්‍රමය ක්‍රියාත්මක විය.

විදේශ විනිමය සඳහා පවතින ඉල්ලුම ඉහළ යන විට විදේශ විනිමය අනුපාතිකය වැඩි වන අතර විදේශ විනිමය සඳහා පවතින ඉල්ලුම පහළ යන විට විදේශ විනිමය අනුපාතය පහළ යයි.

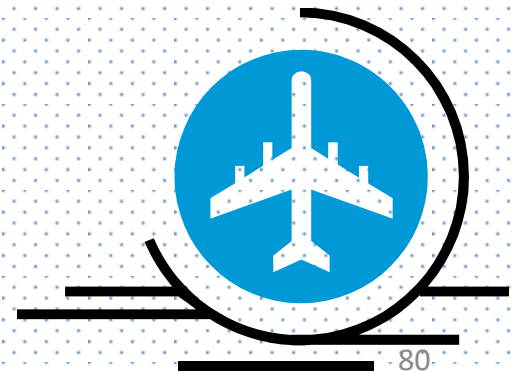
ආර්ථික විද්‍යාව

10 වන පාඩම - Video 11

විනිමය අනුපාතිකය V

දේශක - කුමන් විරහන්තැදිගේ
BA (sp) Economics (SUSL)

කුමන් විරහන්තැදිගේ

විනිමය අනුපාතය ක්ෂය වීම හෙවත් මුදලේ විදේශ අගය පහළ යාම

විනිමය අනුපාතිකය ඉහළ යාම නිසා දේශීය මුදලේ විදේශ අගය පහළ යාම මුදලේ විදේශ අගය ක්ෂය වීම ලෙස හඳුන්වයි.

ගෙවුම් ශේෂ ලේඛනයේ ආනයන ශ්‍රීඝ්‍රයෙන් වර්ධනය වූ විට නම්‍ය විනිමය අනුපාතිකය ඉහළට ගමන් කරයි. මුදලේ විදේශ අගය පහළ යයි.

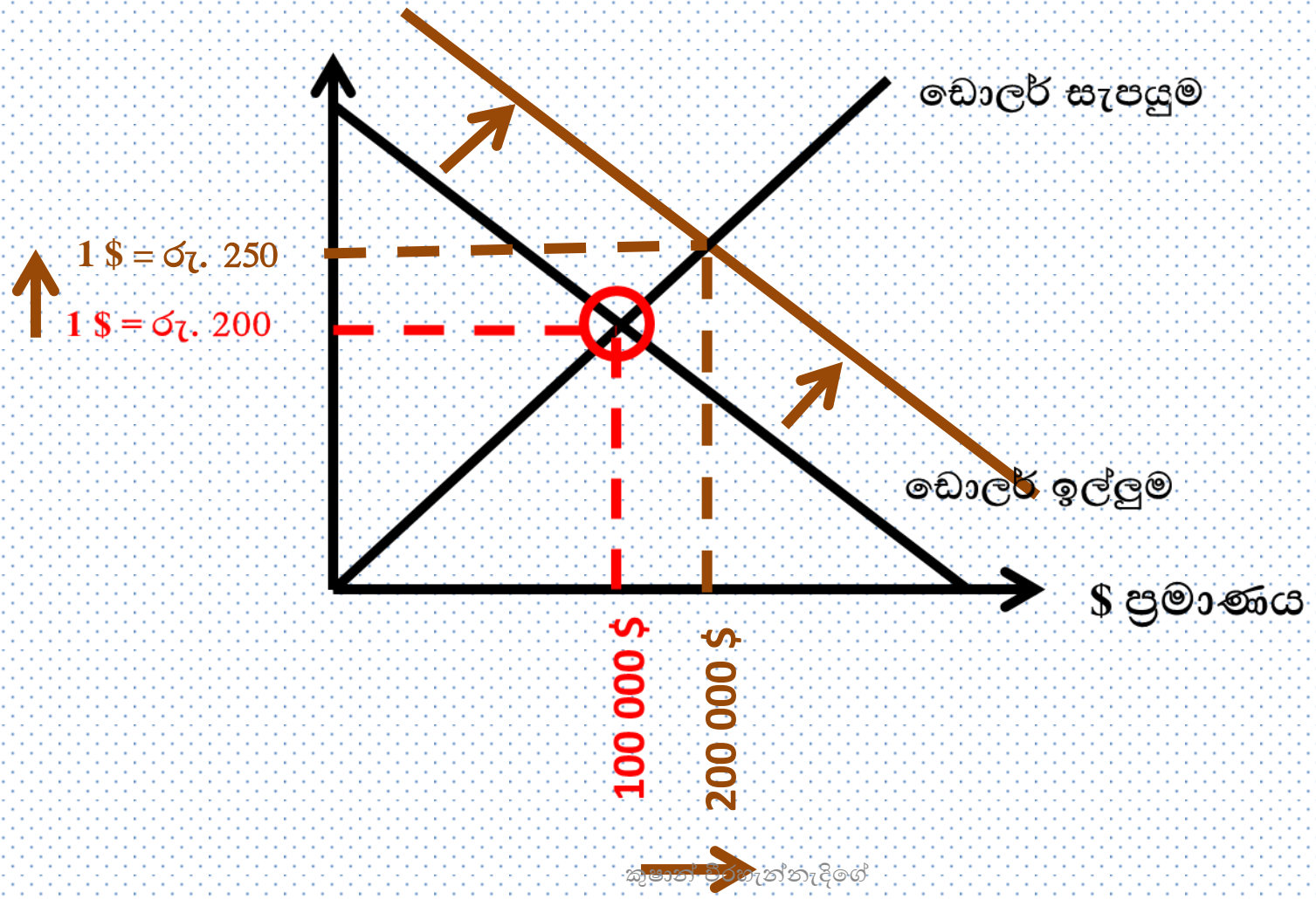
මෙය පහත ආකාරයට රූපසටහන් වලින් දැක්විය හැක

සෘජු ක්‍රමයට විනිමය අනුපාතිකය ප්‍රකාශ කරන විට ඩොලර් ඉල්ලුම් වක්‍රය දකුණට විතැන් වේ

වක්‍ර ක්‍රමයට විනිමය අනුපාතිකය ප්‍රකාශ කරන විට රුපියල් සැපයුම් වක්‍රය දකුණට විතැන් වේ

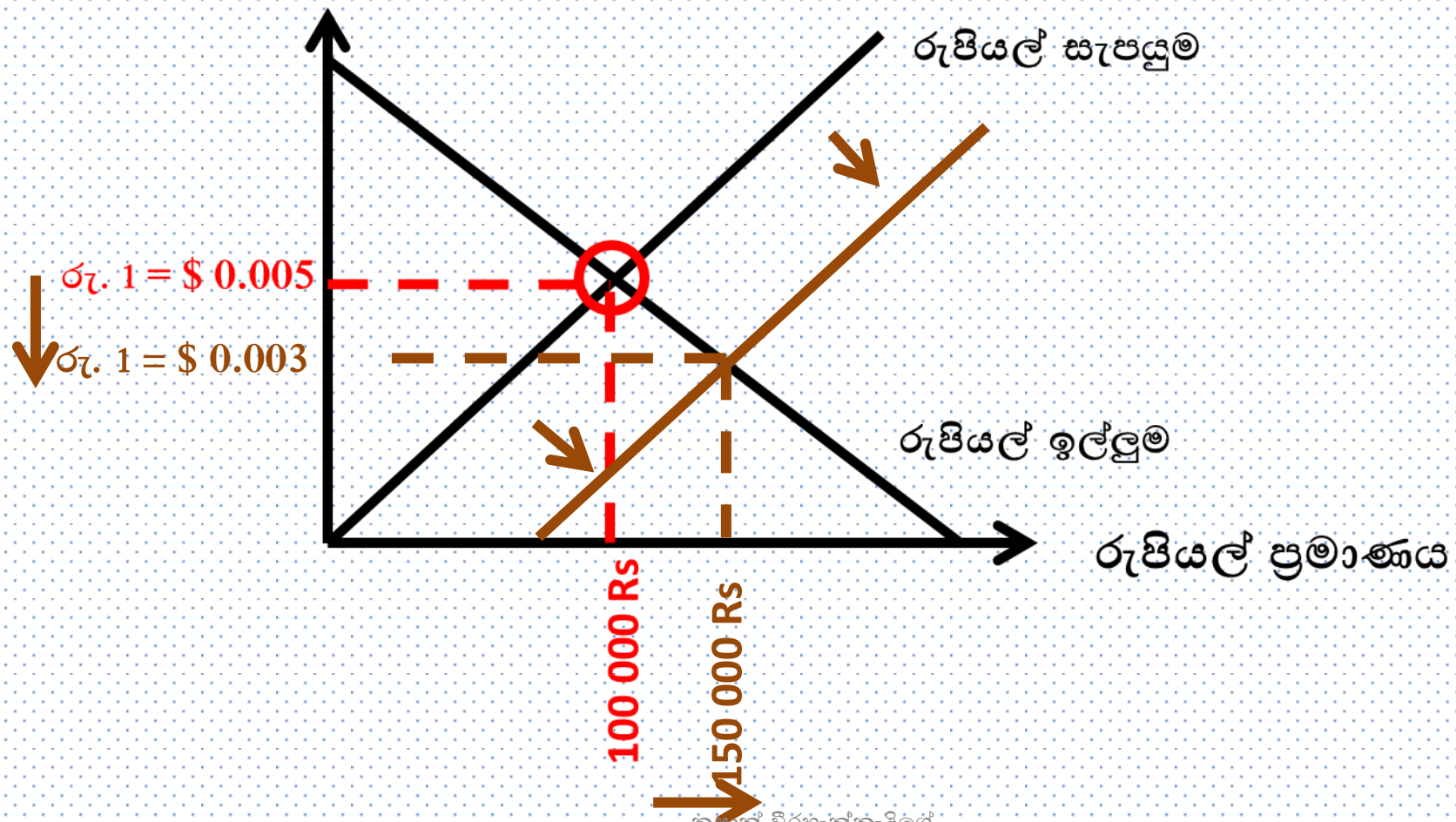
සෘජු ක්‍රමයට විනිමය අනුපාතිකය ප්‍රකාශ කරන විට ඩොලර් ඉල්ලුම් වක්‍රය දකුණට විතැන් වේ

ඩොලරයේ රුපියල් මිල

වකු ක්‍රමයට විනිමය අනුපාතිකය ප්‍රකාශ කරන විට රුපියල් සැපයුම් වක්‍රය දකුණට විතැන් වේ

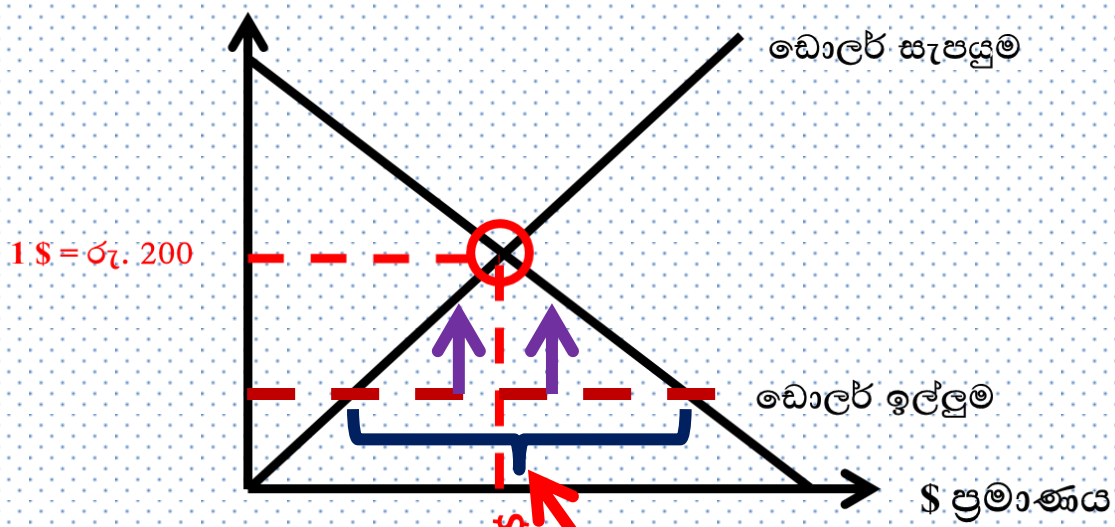
රුපියලේ ඩොලර් මිල

නමුත් විනිමය අනුපාතිකය මගින් ගෙවුම් ශේෂය ස්වයංක්‍රීය ව තුළනය වන යාන්ත්‍රණයක් නිර්මාණය වේ.

ගෙවුම් ශේෂ ලේඛනයේ නිඟයක් පවතින විට විදේශ විනිමය සඳහා ඉල්ලුම වැඩි වීම හා සැපයුම අඩු වීම මගින් විනිමය අනුපාතිකය ඉහළ යන්නට පටන් ගනී. එවිට මුදලේ විදේශීය අගය පහළ ගොස් අපනයන වර්ධනය වේ. ආනයන අධෛර්යමත් වේ

ඩොලරයේ රුපියල් මිල

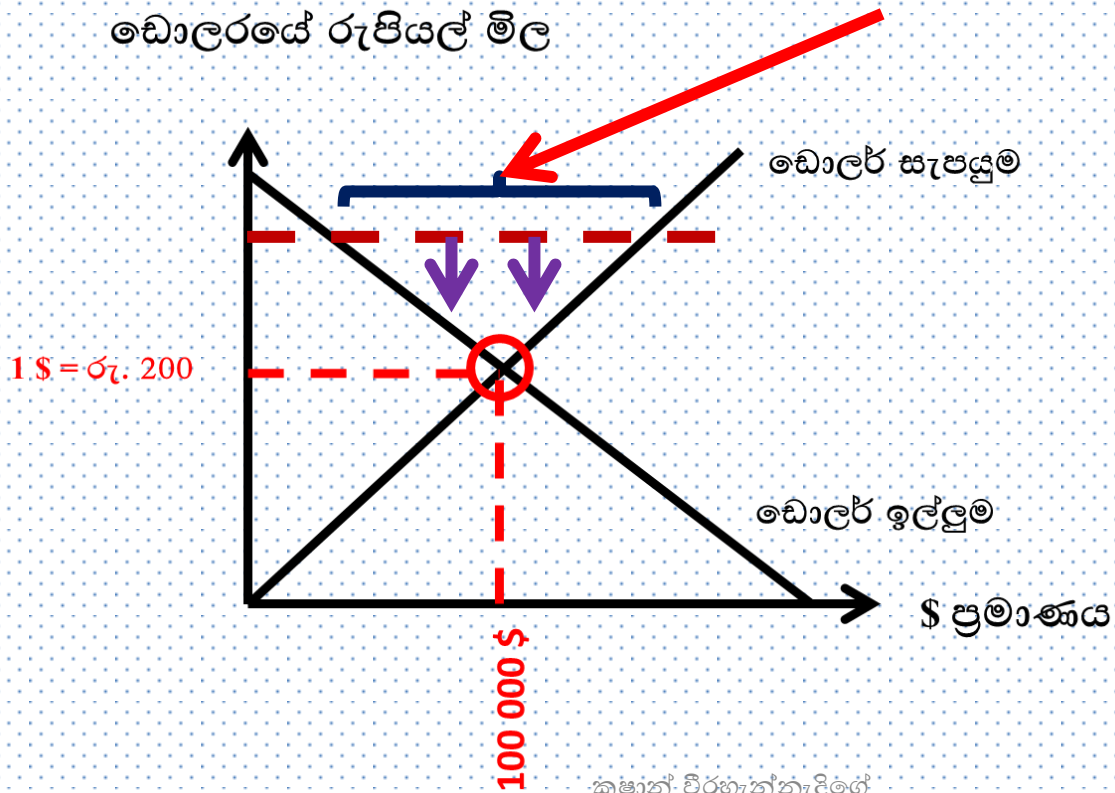

ගෙවුම් ශේෂ ලේඛනයේ නිඟයක් පවතින විට

ගෙවුම් ශේෂ ලේඛනයේ අතිරික්තයක් පවතින විට විදේශ විනිමය සඳහා සැපයුම වැඩි වේ. ඉල්ලුම අඩුවේ. එවිට විනිමය අනුපාතිකය පහළ යන්නට ගනී. මුදලේ විදේශ අගය ඉහළ යයි. එවිට ආනයන වැඩි වේ. අපනයන අඩු වේ. ගෙවුම් තුලන සමබරතාව ඇති වේ.

ගෙවුම් ශේෂ ලේඛනයේ අතිරික්තයක් පවතින විට

ඩොලරයේ රුපියල් මිල

නමය විනිමය අනුපාතික ක්‍රමයේ වාසි පහත දැක්වේ

- නමය විනිමය අනුපාතිකය විදේශ විනිමය ඉල්ලුම සහ සැපයුම සමානකෙරෙන සමතුලිත විනිමය අනුපාතිකයක් බැවින් විනිමය අනුපාතිකය අධි තක්සේරු වීමටත් උග්‍රත තක්සේරු වීමටත් ඉඩක් නොමැත
- තාක්ෂණික විනිමය අනුපාතිකයක් පවත්නා බැවින් ගෝලීය ආර්ථික සම්පත් විකල්ප භාවිතයන් අතර වඩාත් කාර්යක්ෂම ආකාරයට බෙදී යයි
- නමය විනිමය අනුපාත ක්‍රමය මගින් බාහිර සමතුලිතතාව නිරායාසයෙන් ගොඩ නැගෙන බැවින් ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයන් හට අභ්‍යන්තර සමතුලිතතාව උදෙසා තම පූර්ණ ප්‍රයත්නය යෙදවිය හැකිය
- මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති බාහිර සාධකවලින් බලපෑමෙන් සම්පූර්ණයෙන් ම නිදහස් නිසා දේශීය ආර්ථිකය ශක්තිමත් කිරීමට මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති නිදහසේ යොදාගත හැකි ය
- විනිමය අනුපාත තීරණය වීමේ දී විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළේ ඉල්ලුම හා සැපයුම සමතුලිත වන නිසා විදේශ විනිමය හිඟයක් හෝ අතිරික්තයක් හෝ ඇති නොවේ. එම නිසා විශාල විදේශ විනිමය සංචිත පවත්වා ගැනීමේ අවශ්‍යතාවක් මතු නොවේ
- ආනයන හා අපනයන පාලනය සඳහා ආරක්ෂණවාදී ක්‍රියාමාර්ග අනුගමනයකළ යුතු නොවන බැවින් වඩාත් විවෘත වෙළෙඳාම මගින් සමාජ ශුභසාධනය උපරිම වශයෙන් භුක්ති විඳීමට ඉඩ ප්‍රස්තාව හිමි වේ.

නමය විනිමය අනුපාතික ක්‍රමයේ අවාසි පහත දැක්වේ

- විනිමය අනුපාතිකය නිරන්තරයෙන් උස් පහත් වීම නිසා ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳාම ප්‍රවර්ධනයට නමය විනිමය අනුපාතිකය බාධාවකි
- නමය විනිමය අනුපාතකි ය විදේශ ආයෝජකයින්ට හා ණය සැපයම්‍ කරුවන්ට දැඩි අවිනිශ්චිත බවක් ඇති කරයි
- නමය විනිමය අනුපාතිකයක් පවත්නා විට විනිමය වෙළෙඳපොළ ආශ්‍රිත සමපේක්ෂණ ක්‍රියා බහුල වේ. එමගින් විනිමය අනුපාතිකයේ උච්චාවචනය තව තවත් තීව්‍ර කරයි
- නිරන්තරයෙන් වෙනස් වන විනිමය අනුපාතිකයක් බැවින් සමසත් ආර්ථිකයේ විනය පවත්වා ගැනීම දුෂ්කරයි
- විනිමය අනුපාතිකයේ උච්චාවචනය මගින් අපනයන කරුවන්ට වාසි ලැබිය හැකි බැවින් අපනයන තරගකාරිත්වය වර්ධනය කර ගැනීමට දක්වන උනන්දුව අඩු වේ.

පාලිත නමය විනිමය අනුපාතිකය

පාලිත නමය විනිමය අනුපාතිකය ස්ථාවර විනිමය අනුපාතිකයේත් නමය විනිමය අනුපාතිකයේත් සංකලනයකි.

ස්ථාවර විනිමය අනුපාතිකය සහ නමය විනිමය අනුපාතිකයේ වාසි අත්පත් කර ගැනීම සඳහා පාලිත නමය විනිමය අනුපාතිකය සකසා ඇත.

ස්ථාවර විනිමය අනුපාතිකයක් පවත්වා ගෙන යන අවස්ථාවක එය කිසියම් පරාසයක් තුළ වෙනස් වීමට ඉඩ දී ඇත.

එම පරාසය ඉක්මවා වෙනස් වන විට මූල්‍ය අධිකාරිය විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළට පිවිස විදේශ විනිමය / දේශීය මුදල් විකිණීම හෝ මිල දී ගැනීම මගින් විදේශ විනිමය අනුපාතිකයේ අන්තගාමී දෝලනය පාලනය කරනු ලබයි. එය පාලිත නමය විනිමය අනුපාතිකය හෙවත් කළමනාකරණය කළ නමය විනිමය අනුපාතය ලෙස හඳුන්වයි.

මෙසේ මූල්‍ය අධිකාරිය විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළට මැදිහත් වන්නේ කෙටි කාලීන වශයෙන් වුව ද එමගින් විනිමය අනුපාතිකයේ කාලීන ස්ථාවරත්වයක් ඇති කිරීමට අපේක්ෂා කෙරේ.

ආර්ථික විද්‍යාව

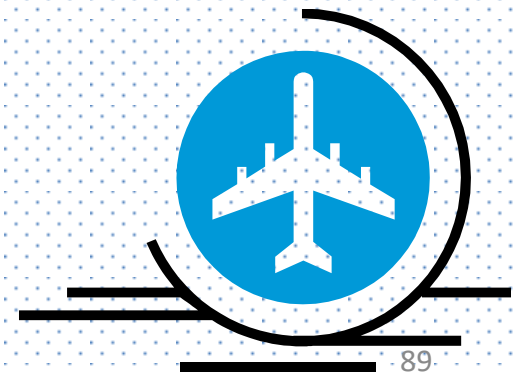
10 වන පාඩම

- Video 12

විනිමය අනුපාතිකය VI

දේශක - කුමන් විරහන්තැදිගේ
BA (sp) Economics (SUSL)

කුමන් විරහන්තැදිගේ

සඵල විනිමය අනුපාත

කිසියම් රටක ව්‍යවහාර මුදල් ඒකකය සඳහා විදේශ විනිමය අනුපාතිකය, විවිධ විදේශ ව්‍යවහාර මුදල්වලට සාපේක්ෂ ව විවිධ ප්‍රමාණයන්ගෙන් සහ විවිධ දිශාවන්ට වෙනස්වන විට එම වෙනස් වීම්වල මධ්‍යගත අගය ගණනය කිරීම සඳහා සඵල විනිමය අනුපාතය ගණනය කරයි

සඵල විනිමය අනුපාතිකයේ ස්වරූප දෙකක් ඇත

- නාමික සඵල විනිමය අනුපාතිකය
- මූර්ත සඵල විනිමය අනුපාතිකය

නාමික සඵල විනිමය අනුපාතිකය

නාමික සඵල විනිමය අනුපාතිකය යනුවෙන් අදහස් කරන්නේ ශ්‍රී ලංකාව සමඟ විදේශ වෙළෙඳාමේ යෙදෙන ප්‍රධාන රටවල් 24හි නාමික විනිමය අනුපාතිකයන් මත, එම රටවල් අතර ඇති වන විදේශ වෙළෙඳාමේ ප්‍රමාණය මත බර තබා ගන්නා කළ හැකි බරිත සාමාන්‍ය විනිමය අනුපාතිකය නාමික සඵල විනිමය අනුපාතිකය වේ.

නාමික සඵල විනිමය අනුපාතිකය = $\frac{\text{රටවල නාමික විනිමය අනුපාතික හා විදේශ වෙළෙඳාම මත බර තැබී ගුණ කිරීම් වල එකතුව}}{\text{විදේශ වෙළෙඳාම මත බර තැබීම් වල එකතුව}}$

$$NEER = \frac{\sum R_w}{\sum w}$$

මූර්ත සඵල විනිමය අනුපාතිකය

මූර්ත සඵල විනිමය අනුපාතිකය යනුවෙන් අදහස් කරන්නේ ශ්‍රී ලංකාවේ උද්ධමන අනුපාතිකය සහ විදේශ වෙළෙඳාමේ යෙදෙන රටවල උද්ධමන අනුපාතිකයන් අතර වෙනසේ සාමාන්‍ය, නාමික සඵල විනිමය අනුපාතිකයට ගලපා සකස් කළ විනිමය අනුපාතිකය වේ.

මූර්ත සඵල	නාමික සඵල	දෙරටේ විනිමය
විනිමය අනුපාතිකය	= විනිමය අනුපාතිකය +	අනුපාතිකය
		වෙස්වීමේ
		සාමාන්‍යය

නාමික සඵල විනිමය අනුපාතිකය සහ මූර්ත සඵල විනිමය අතර සම්බන්ධය සරල නිදසුනක් මගින් පහත පරිදි විග්‍රහ කළ හැකි ය.

වෙළෙඳ හවුල්කරුවන්	නාමික විනිමය අනුපාතිකය (R)	විදේශ වෙළෙඳාම මත බර තැබීම (W)	$R \times W$	ශ්‍රී ලංකාවේ උද්ධමන අනුපාතිකය	විදේශ රටේ උද්ධමන අනුපාතිකය	වෙනස
1. ඇමරිකා එක්සත් ජනපදය	1 \$ = රු. 150	30	4500	8	10	-2
2. එක්සත් රාජධානිය	1 £ = රු. 400	10	4000	8	12	-4
3. ඉන්දියාව	1 Rs = රු 1	50	50	8	5	3
4. චීනය	1 U = 4	5	20	8	10	-2
5. ජපානය	1 ¥ = 2	5	10	8	5	3
		$\sum W = 100$	$\sum RW = 8580$			-2

$$\text{නාමික සඵල විනිමය අනුපාතිකය} = \frac{\sum R_w}{\sum w}$$

$$\sum R_w = 8580$$

$$\sum w = 100$$

$$\text{නාමික සඵල විනිමය අනුපාතිකය} = \frac{8580}{100}$$

$$\text{නාමික සඵල විනිමය අනුපාතිකය} = \underline{\underline{85.80}}$$

නාමික සඵල විනිමය අනුපාතිකය 85.80 යන්නෙන් අදහස් කරන්නේ ඉහත දැක් වූ ශ්‍රී ලංකාව සමඟ විදේශ වෙළෙඳාමෙහි යෙදෙන ඕනෑ ම රටක සාමාන්‍ය විනිමය අනුපාතිකය රු. 85.80 ක් වන බවයි.

මූර්ත සඵල

නාමික සඵල

දෙරටේ විනිමය

$$\text{විනිමය අනුපාතිකය} = \text{විනිමය අනුපාතිකය} + \text{අනුපාතිකය වෙස්ටීමේ}$$

සාමාන්‍යය

නාමික සඵල

$$\text{විනිමය අනුපාතිකය} = 85.80$$

මූර්ත සඵල

$$\text{විනිමය අනුපාතිකය} = 85.80 + (-2)$$

-2

මූර්ත සඵල

$$\text{විනිමය අනුපාතිකය} = \underline{\underline{83.80}}$$

ශ්‍රී ලංකාවේ උද්ධමන අනුපාතිකයට වඩා විදේශ වෙළෙඳාමේ යෙදෙන රටෙහි උද්ධමන අනුපාතිකය වැඩි නම් නාමික සඵල විනිමය අනුපාතිකයට වඩා මූර්ත සඵල විනිමය අනුපාතිකය අඩු අගයක් ගනී.

ආර්ථික විද්‍යාව

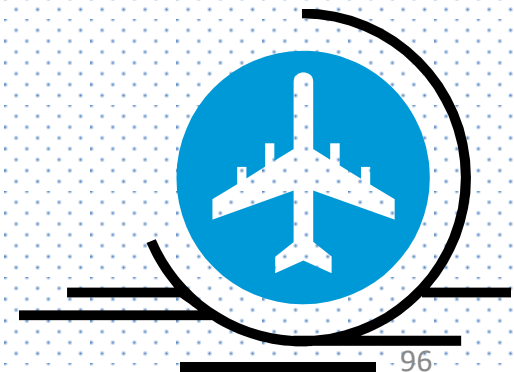
10 වන පාඩම

- Video 13

විනිමය අනුපාතිකය VII

දේශක - කුමන් විරහන්තැදිගේ
BA (sp) Economics (SUSL)

කුමන් විරහන්තැදිගේ

නාමික සඵල විනිමය අනුපාතිකය හා මූර්ත සඵල විනිමය අනුපාතිකය සඳහා වැදගත් කරුණු

- ශ්‍රී ලංකාවේ උද්ධමන අනුපාතිකයට සාපේක්ෂ ව විදේශ වෙළෙඳාමේ යෙදෙන රටවල උද්ධමන අනුපාතික අඩු නම් නාමික සඵල විනිමය අනුපාතිකයට වඩා මූර්ත සඵල විනිමය අනුපාතිකය ඉහළ අගයක් ගනී
- නාමික විනිමය අනුපාතිකයේ ස්වභාවය වනුයේ විවිධ රටවල නාමික විනිමය අනුපාතිකයන් නිරතුරු ව ම ඉහළ හා පහළ යයි. එවිට රුපියලේ විදේශ අගය නිශ්චිත ව ප්‍රකාශ කළ නොහැකි වේ. ඊට විසඳුමක් ලෙස විදේශ රටවල නාමික විනිමය අනුපාතිකයන්ගේ මධ්‍යයන අගයක් ලෙස නාමික සඵල විනිමය අනුපාතිකය අනුව දේශීය මුදලේ විදේශ අගය වඩාත් නිශ්චිත පදනමකින් ප්‍රකාශ කළ හැකි වේ.

- මූර්ත විනිමය අනුපාතිකයේ ස්වභාවය වනුයේ අදාළ රටේ අපනයන තරගකාරිත්වය මිනුම් කිරීමට දර්ශකයක් වශයෙන් යොදා ගැනීමට හැකි වීම යි මූර්ත සඵල විනිමය අනුපාතිකය ගණනය කරනුයේ නාමික සඵල විනිමය අනුපාතිකයට වෙළෙඳ හවුල්කරුවන්ගේ උද්ධමනය අනුපාතිකයක් මෙරට උද්ධමන අනුපාතිකයක් අතර වෙනස ගැලපීම මගිනි.

- නාමික සඵල විනිමය අනුපාතිකයට වඩා මූර්ත සඵල විනිමය අනුපාතිකය පහළ අගයක් ගැනීම මගින් අදහස් කරන්නේ මෙ රටේ උද්ධමන අනුපාතිකය වෙළෙඳ හවුල්කරුවන්ගේ උද්ධමන අනුපාතිකයට වඩා අඩු බව යි. එයින් තහවුරු වන්නේ මෙරටේ අපනයන තරගකාරිත්වය ඉහළ මට්ටමක පවතින බවය.

- නාමික සඵල විනිමය අනුපාතිකයට වඩා මූර්ත සඵල විනිමය අනුපාතිකය ඉහළ අගයක් ගැනීම මගින් අදහස් කරන්නේ වෙළෙඳ හවුල්කරුවන්ගේ උද්ධමන අනුපාතිකයට සාපේක්ෂ ව මේ රටේ උද්ධමන අනුපාතිකය වැඩි බව යි. එයින් තහවුරු වන්නේ මේ රටේ අපනයන තරගකාරීත්වය පහළ මට්ටමක පවතින බව යි

- නාමික සඵල විනිමය අනුපාතිකය මූර්ත සඵල විනිමය අනුපාතිකය සමඟ සැසඳීම ඔස්සේ දේශීය නාමික විනිමය අනුපාතිකය අධි තක්සේරුවකින් යුක්ත ද උගත තක්සේරුවකින් යුක්ත ද සම තක්සේරුවකින් යුක්ත ද යන්න මිනුම් කළ හැකි ය.

මූර්ත විනිමය අනුපාතිකය

මූර්ත විනිමය අනුපාතිකය යනු රටවල් දෙකක් අතර පවතින මිල මට්ටම්වල වෙනස්කම් ගලපන ලද නාමික විනිමය අනුපාතිකය යි. එය ගණනය කරන ආකාරය පහත දැක්වේ.

$$RER = NER (Pd/Pf)$$

RER = මූර්ත විනිමය අනුපාතිකය

NER = නාමික විනිමය අනුපාතිකය

(රුපියලකින් මිල දී ගත හැකි විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ප්‍රමාණය)

Pd = දේශීය මිල මට්ටම්

Pf = විදේශීය රටේ මිල මට්ටම

නිදසුන :

ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපද ඩොලර් 1 = ශ්‍රී ලංකා රුපියල් 150

ශ්‍රී ලංකාවේ මිල මට්ටම = 110

ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපද මිල මට්ටම = 220

$$\text{RER} = \text{NER} (\text{Pd/Pf})$$

$$\text{මූර්ත විනිමය අනුපාතිකය} = \frac{1}{150} \times \frac{110}{220}$$

$$\text{මූර්ත විනිමය අනුපාතිකය} = \underline{\underline{0.0033}}$$

මූර්ත විනිමය අනුපාතිකය වෙනස් විය හැකි ආකාර දෙකක් ඇත

- 1. මූර්ත විනිමය අනුපාතිකය පහළ යාම
- 2. මූර්ත විනිමය අනුපාතිකය ඉහළ යාම
- මූර්ත විනිමය අනුපාතිකය පහළ යාම යනුවෙන් අදහස් කරන්නේ වර්ෂය මුළු මූර්ත විනිමය අනුපාතිකයට සාපේක්ෂ ව වර්ෂය අවසානයේ මූර්ත විනිමය අනුපාතිකය පහළ අගයක් ගැනීම යි

නිදසුන :

වර්ෂය මුළු මූර්ත විනිමය අනුපාතිකය ශ්‍රී ලංකා රුපියල් 1 = \$ 0.03 සිට වර්ෂය අවසානයේ මූර්ත විනිමය අනුපාතිකය ශ්‍රී ලංකා රුපියල් 1 = \$ 0.01 දක්වා පහළ යාම.

මූර්ත විනිමය අනුපාතිකය පහළ යන අවස්ථා පහත දැක්වේ

- දේශීය මිල මට්ටම හා විදේශීය මිල මට්ටම ස්ථාවර ව තිබිය දී නාමික විනිමය අනුපාතිකය පහළ යාම
- නාමික විනිමය අනුපාතිකය සහ විදේශ රටේ මිල මට්ටම ස්ථාවර ව තිබිය දී දේශීය මිල මට්ටම පහළ යාම
- නාමික විනිමය අනුපාතිකය සහ දේශීය මිල මට්ටම ස්ථාවර ව තිබිය දී විදේශ රටේ මිල මට්ටම ඉහළ යාම

මූර්ත විනිමය අනුපාතිකය පහළ යාමෙන් පහත සඳහන් ප්‍රතිවිපාක ඇති වේ

- අපනයන තරගකාරිත්වය වැඩි වී අපනයන ධෛර්යමත් වේ
- ආනයන අධෛර්යවත් වේ
- වෙළෙඳ ගිණුමේ යහපත් ප්‍රවණතාවක් ඇති වේ.

ක්‍රය ශක්ති සාමාන විනිමය අනුපාතිකය

වෙළෙඳාමට පාත්‍ර වන සමාන භාණ්ඩ පැසක වටිනාකම රටවල් දෙකේ දේශීය මුදල් ඒකකවලින් මනිනු ලැබුවහොත් එම අගයයන් දෙක අතර අනුපාතිකය ක්‍රය ශක්ති සාමාන විනිමය අනුපාතිකය වේ.

නිදසුන :

සමාන වර්ගයේ භාණ්ඩ පැසක මිල = රු. 1000/-

එම භාණ්ඩ පැසෙහි විදේශීය රටෙහි මිල \$ 20

මේ අනුව ක්‍රය ශක්ති සාමාන \$ 20 = රු. 1000/-

$$\frac{\text{ක්‍රය ශක්ති සාමාන විනිමය}}{\text{අනුපාතිකය}} = \frac{1000}{20}$$

$$\frac{\text{ක්‍රය ශක්ති සාමාන විනිමය}}{\text{අනුපාතිකය}} = \underline{\underline{රු. 50}}$$

මෙයින් අදහස් කරන්නේ ඇමරිකා එක්සත් ජනපදයේ දී ඩොලරයේ ක්‍රය ශක්තිය ශ්‍රී ලංකාවේ රු. 50 ක ක්‍රය ශක්තියට සමාන බව යි

- නාමික විනිමය අනුපාතිකය හා ක්‍රය ශක්ති සාමාන විනිමය අනුපාතිකය අතර යම් වෙනසක් පැවතුණ ද දිගු කාලයේ දී සමතුලිත විනිමය අනුපාතිකය ක්‍රය ශක්ති සාමාන විනිමය අනුපාතිකය කරා නැඹුරු විය යුතු යි
- රටවල් දෙකක් අතර නාමික විනිමය අනුපාතිකය සහ ක්‍රය ශක්ති සාමාන විනිමය අනුපාතිකය සමාන නම් ඉන් අදහස් වන්නේ දෙරටේ භාණ්ඩවල මිල ගණන් එකිනෙකට සමාන වන බව යි.
- මේ නිසා එක් රටක් අභිබවා අනෙක් රටට තරගකාරීත්වයේ වාසි ලබා ගත නොහැකි ය.

ආර්ථික විද්‍යාව

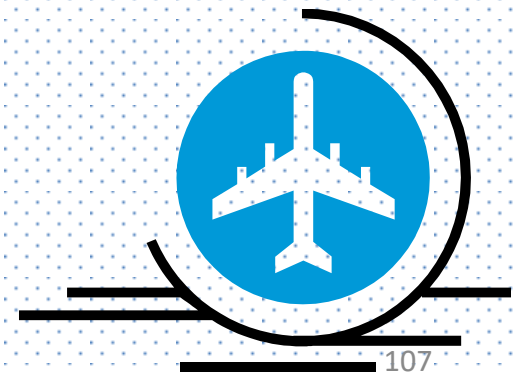
10 වන පාඩම

- Video 14

විනිමය අනුපාතිකය VIII

දේශක - කුමන් විරහන්තැදිගේ
BA (sp) Economics (SUSL)

කුමන් විරහන්තැදිගේ

විනිමය අනුපාතිකය වෙනස් වීම

විදේශ විනිමයට පවතින ඉල්ලුම සහ සැපයුම මත විනිමය අනුපාතිකය වෙනස් විය හැකි ය. එය නම්‍ය විනිමය අනුපාතික ක්‍රමය තුළ සිදු වේ.

නිදසුන : වාණිජ බැංකුවල දිනපතා විවිධ විදේශ විනිමය වල අගයන් ප්‍රදර්ශනය කර ඇත. එවැනි ප්‍රදර්ශන පුවරුවක විනිමය අනුපාතික වෙනස් වීම මත ආර්ථිකයේ විදේශ විනිමය මිලට ගැනීම සහ විකිණීම සිදු වේ.

විදේශ විනිමය අනුපාතිකය වෙනස් වීමට බලපාන සාධක කිහිපයක් ඇත

- ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳාම
- ප්‍රාග්ධන සංචලන
- මිල විචලනය
- සමපේක්ෂණය
- ආර්ථික ශක්තිය
- රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති
- කොටස් වෙළෙඳපොළ කටයුතු
- දේශපාලනික තත්ත්වය

විනිමය අනුපාතිකය වෙනස් වීම

- අපනයන හා ආනයන වෙළෙඳාමට පවතින ඉල්ලුම් සැපයුම් බලවේග මත විනිමය අනුපාතිකය වෙනස් වේ.

01. නිදසුන : ශ්‍රී ලංකාවේ අපනයනකරුවකුට එක්සත් රාජධානියේ ආනයනකරුවා ගෙවිය යුත්තේ ස්ථාවරව පවුම්වලින්ය

01 නිදසුනට අනුව විදේශ විනිමය සැපයුම ඉහළ යන විට රුපියලේ බාහිර අගය ඉහළ යයි.

02 නිදසුන ශ්‍රී ලංකාවේ ආනයනකරුවකු ජපානයෙන් මෝටර් රථ ආනයනය කරන විට ජපානයේ අපනයන සමාගමට ගෙවිය යුත්තේ යෙත්වලින්ය

02 නිදසුනට අනුව විදේශ විනිමය සඳහා ඉල්ලුම ඉහළ යාම නිසා දේශීය රුපියලේ බාහිර අගය කුඩා වැඩි වීම වීමට ලක් වෙයි.

- විදේශ ආයෝජන ඉහළ යාම මගින් රටක ප්‍රාග්ධන සංචලනයක් නිසා විදේශ විනිමය සැපයුම ඉහළ යයි. විදේශ විනිමය සැපයුම ඉහළ යන විට රුපියලේ බාහිර අගය ශක්තිමත් වේ.
- ආර්ථිකයේ භාණ්ඩ හා සේවාවල සාමාන්‍ය මිල මට්ටම උච්චාවචනය වීමට සාපේක්ෂ ව අන්තර්ජාතික ව ගනුදෙනු සිදු කරන රටවල භාණ්ඩ හා සේවාවල මිල මට්ටම වෙනස් වීම විනිමය අනුපාතිකය වෙනස් වීම කෙරෙහි බලපායි.

නිදසුන : ශ්‍රී ලංකාවේ භාණ්ඩවල හා සේවාවල සාමාන්‍ය මිල මට්ටම ඉහළ යාමට සාපේක්ෂ ව ඉන්දියාවේ සාමාන්‍ය මිල මට්ටම පහළ නම් ඉන්දියානු රුපියල්වලට සාපේක්ෂ ව ශ්‍රී ලංකාවේ රුපියල්වලට බාහිර අගය ක්ෂය වේ.

- විදේශ විනිමය එක් රැස් කිරීම හා විකිණීම මත විනිමය අනුපාතිකය වෙනස් වෙයි. සමපේක්ෂණයේ යෙදෙන්නෝ විනිමය එක් රැස් කිරීම සහ විකිණීමේ කටයුතු සිදු කරති. අනාගතයේ ලාභ ඉපයීම සඳහා විනිමය එක් රැස් කිරීම සිදු කරති. එය විදේශ විනිමය අනුපාතිකය වෙනස් වීම කෙරෙහි බලපායි
- රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්තිවල විනිමය ප්‍රතිපත්ති ලිහිල් කිරීම නිසා ඒ රට තුළට ගලා ගෙන එන විනිමය සැපයුම ඉහළ යාම පහළ යාම සිදු විය හැකි ය. එය විනිමය අනුපාතිකය වෙනස් වීම කෙරෙහි බලපායි
- කොටස් වෙළෙඳපොළ සක්‍රීය වීම විනිමය සැපයුම ඉහළ යාම සහ පහළ යාම කෙරෙහි බලපායි. එය ද විනිමය අනුපාතිකය වෙනස් වීම කෙරෙහි බලපායි
- දේශපාලන ස්ථාවර වීම සහ අස්ථාවර වීම විනිමය අනුපාතිකය වෙනස් වීම කෙරෙහි බලපායි.

නිදසුන : ශ්‍රී ලංකාවේ වසර 30 ට ආසන්න කාලයක පැවති දේශපාලන අස්ථාවර බව විනිමය අනුපාතිකය ක්ෂය වීමට එක් හේතුවකි.

විනිමය අනුපාතිකය අවප්‍රමාණය වීම සහ ප්‍රතිප්‍රමාණය වීම

විනිමය අනුපාතිකය අවප්‍රමාණය වීම සහ ප්‍රතිප්‍රමාණය වීම ස්ථාවර විනිමය අනුපාතයක් තුළ සිදු වේ.

ස්ථාවර විනිමය අනුපාතිකයක් යටතේ මූල්‍ය අධිකාරීන් නිල විනිමය අනුපාතිකය වෙනස් කිරීම නිසා විනිමය අනුපාතය අවප්‍රමාණය කිරීම සහ ප්‍රතිප්‍රමාණය සිදුවේ.

ගෙවුම් ශේෂයේ හිඟය අඛණ්ඩ ව පවතී නම් නිල විනිමය අනුපාතිකයට වඩා එය පහළ දැමීම විනිමය අනුපාතිකය අවප්‍රමාණය ලෙස හඳුන්වයි.

විනිමය අනුපාතිකය ක්ෂය වීම සහ අගය ඉහළ යාම

විනිමය අනුපාතිකය ක්ෂය වීම සහ අගය ඉහළ යාම නමුත් විනිමය අනුපාතිකයක් තුළ සිදු වේ

නමුත් විනිමය අනුපාතිකයක් යටතේ විනිමය අනුපාතිකය ක්ෂය වීමට ඉඩ සැලසිය හැකි ය.

විනිමය අනුපාතිකය ක්ෂය වීමක් යනුවෙන් අදහස් කරන්නේ දේශීය ව්‍යවහාර මුදල් ඒකකයේ අගය විදේශීය මුදලින් පහත වැටීම යි

නිදසුන : ඍජු ප්‍රවේශයට අනුව අමෙරිකානු ඩොලරයේ මිල රුපියල් 180 ක්ව තිබී පසු ව එය රුපියල් 200 දක්වා ඉහළ ගියහොත් එයින් අදහස් කරන්නේ රුපියලේ විදේශ විනිමය වටිනාකමට පහළ වැටීමක් හෙවත් ක්ෂය වීමට පත්ව ඇති බව යි.

විනිමය අනුපාතිකය අවප්‍රමාණය හෝ ක්ෂය වීම අවස්ථා දෙකක් යටතේ සිදු වුවත් එහි ප්‍රතිඵලය එක හා සමාන වේ.

විනිමය අනුපාතිකය අවප්‍රමාණයේ ආර්ථික ප්‍රතිවිපාක පහත සඳහන් වේ

- ආනයනවල දේශීය මිල ඉහළ යාම
- පෙරට වඩා ආනයන වියදම් ඉහළ යාම
- දේශීය ඉල්ලුම ආනයනය මත රඳා පවතී නම් දේශීය උද්ධමනය ඉහළ යාම
- විදේශීය ණය වාරික හා පොළිය ඉහළ යාම
- සංචාරක ඉපයීම් ඉහළ යන අතර ගෙවුම් තුළන ලේඛනයේ සේවා ගිණුමේ ශේෂය හිතකර වීම
- මැද පෙරදිග ඇතුළු රටවල ශ්‍රී ලාංකික සේවා නියුක්තයන්ගේ ප්‍රේෂණ ඉහළ යාම නිසා සංක්‍රාම ගිණුම යහපත් වීම

- ආනයන මිල ඉහළ යාම නිසා ආනයනය අධිකාරියවත් වී ආනයන ඉල්ලුම දේශීය භාණ්ඩ වෙත යොමු වීම
- අපනයන භාණ්ඩ සඳහා ඉහළ ඉල්ලුමක් ඇති වී අපනයන ඉපයීම් ඉහළ යාම

නිදසුන : ඍජු ප්‍රවේශය අනුව ඩොලරයේ වටිනාකම රුපියල් 100කි. ශ්‍රී ලංකාවේ ඇගලුම් අපනයන ඒකකයක වටිනාකම රුපියල් 100කි,

එවිට ඇගළුම් ඒකක 1 ක් අපනයනය කරයි.

විනිමය අනුපාතික ක්ෂය වීමෙන් පසු ඩොලරයේ වටිනාකම රුපියල් 200 වූයේ නම් ඇගලුම් අපනයන ඒකකයකට ගෙවිය යුත්තේ ඩොලර් 0.5 කි

එවිට ඇගළුම් ඒකක 2 ක් අපනයනය කරයි.

මේ නිසා අපනයන ඉල්ලුම ඉහළ යයි.

විනිමය අනුපාතිකය ප්‍රතිප්‍රමාණය

විනිමය අනුපාතිකය ප්‍රතිප්‍රමාණය යනු දේශීය මුදල් ඒකකයක මිල විදේශීය මුදල්වලින් ඉහළ යාම යි.

නිදසුන : ඍජු ප්‍රවේශයට අනුව ඩොලරය රුපියල් 200කට හුවමාරුව කිරීම දී ඩොලරයේ මිල රුපියල් 180 දක්වා වෙනස් වුවහොත් එයින් ප්‍රකාශ වන්නේ විනිමය අනුපාතිකයේ අගය වැඩි වීමකි. මින් පිළිබිඹු වන්නේ ඩොලරයට සාපේක්ෂ ව රුපියලේ අගය ඉහළ ගොස් ඇති නිසා රුපියල් මිල දී ගැනීමට ඉහළ ඩොලර් ප්‍රමාණයක් ගෙවිය යුතු බව යි.

නමුත් විනිමය අනුපාතිකයක් තුළ දී විනිමය අනුපාතිකය ඉහළ යා හැකි ය විනිමය අනුපාතිකය ප්‍රතිප්‍රමාණය වීම හෝ ඉහළ යාම හෝ නිසා ඇති වන ප්‍රතිඵලය එක සමාන වේ.

විනිමය අනුපාතිකය ප්‍රතිප්‍රමාණය වීමේ ආර්ථික ප්‍රතිවිපාක පහත සඳහන් වේ

- ආනයනවල දේශීය මිල ගණන් පහළ යාම
- උද්ධමන අනුපාතිකය පහළ යාම (ආනයනය මත රඳා පවතී නම්)
- විදේශීය ණයවල දේශීය මූල්‍ය වටිනාකම පහළ යාම
- විදේශීය ණය ආපසු ගෙවීමේ පිරිවැය අඩු වීම
- ආනයනවල දේශීය මිල පහළ යාම නිසා ආනයන ඉල්ලුම ප්‍රසාරණය වී ආනයන වියදම් ඉහළ යාම
- ඒ නිසා වෙළෙඳ ශේෂය කෙරෙහි අහිතකර බලපෑම
- අපනයනකරුවන්ට ලැබෙන විදේශ විනිමය ආදායම්වල දේශීය මුදලින්වටිනාකම අඩු වීම නිසා අපනයන අධිකාරිය වත් වීම
- විදේශීය සේවා නියුක්තීන්ගේ ඉපයීම් සඳහා දේශීය මුදලින් වටිනාකම අඩු වීම නිසා සේවා නියුක්තයන්ට අවාසි වීම

විනිමය අනුපාතිකය අවප්‍රමාණයේ අපේක්ෂිත අරමුණු කිහිපයකි

- ගෙවීම් තුළන ලේඛනයේ දිගු කාලීන හිඟය අවම කිරීම
- ආනයන ඉල්ලුම අධිකවීමට අධිකවීම කිරීම
- අපනයන සැපයුම අධිකවීමට අධිකවීම කිරීම
- සේවා නියුක්තයන්ගේ ප්‍රේෂණ දිරිමත් කිරීම
- විදේශ සෘජු ආයෝජන ඉහළ නැංවීම

මෙම අපේක්ෂිත ඉලක්ක සපුරාලීම සඳහා සපුරාලිය යුතු කොන්දේසි කිහිපයකි

(i) අපනයනය සඳහා විදේශිකයින්ගේ ඉල්ලුම මිල නම්‍ය වීම

(ii) ආනයනය සඳහා ඇති දේශීය ඉල්ලුම මිල නම්‍ය වීම

(iii) අපනයනය හා ආනයනය ඉල්ලුම වෙන් වෙන් ව ගත් විට මිල ඉල්ලුම්නම්‍යතාවක් නොපෙන්වුවත් එම දෙකෙහිම එකතුව මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතාව එකට වැඩි අගයක් ගැනීම

(මාර්ෂල්-ලර්නර් කොන්දේසිය)

(iv) අපනයන පිළිබඳ දේශීය සැපයුම නම්‍ය වීම

(v) දේශීය මිල මට්ටම ස්ථාවර වීම

විනිමය අනුපාතිකය ක්ෂය වීම හෝ අවප්‍රමාණය කිරීමෙන් හෝ අපේක්ෂිත අරමුණු වෙත යාමට දේශීය මිල මට්ටම ස්ථාවර වීම අත්‍යවශ්‍ය සාධකයකි

විනිමය අනුපාතිකය අවප්‍රමාණය කිරීමෙන් විදේශිකයන්ට ශ්‍රී ලංකාවේ අපනයන භාණ්ඩ මිල දී ගැනීම වාසි දායක විය හැකි ය. ශ්‍රී ලංකාවේ භාණ්ඩ හා සේවා මිල ඉහළ යාමක් සිදු වන්නේ නම් විනිමය අනුපාතිකය අවප්‍රමාණය කිරීමේ එම වාසිය නොලැබෙනු ඇත.

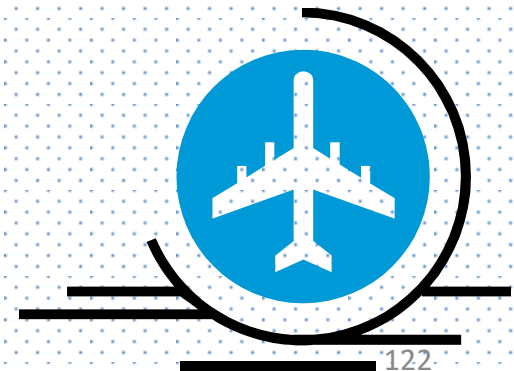
ආර්ථික විද්‍යාව

10 වන පාඩම - Video 15

බහු පාර්ශ්වීය මූල්‍ය ආයතන

දේශක - කුමන් විරහන්තැදිගේ
BA (sp) Economics (SUSL)

කුමන් විරහන්තැදිගේ

බහු පාර්ශ්වීය මූල්‍ය ආයතන

ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය සහයෝගීතාව ශක්තිමත් කොට ලෝක වෙළෙඳාම වර්ධනය කිරීමත් විනිමය අනුපාතිකයන්හි ක්‍රමවත් භාවයක් ඇති කිරීමත් අරමුණු කර ගනිමින් ලෝකයේ රටවල් එකතු වී පිහිටුවා ගෙන ඇති මූල්‍ය ආයතන බහු පාර්ශ්වීය මූල්‍ය ආයතන යනුවෙන් හඳුන්වයි.

එසේ පිහිටුවා ගෙන ඇති ප්‍රධාන බහු පාර්ශ්වීය මූල්‍ය ආයතන දෙකකි

(i) අන්තර්ජාතික මූල්‍ය අරමුදල

(ii) ලෝක බැංකුව

අන්තර්ජාතික මූල්‍ය අරමුදල

ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය සහයෝගීතාව, විනිමය අනුපාතිකයන්හි ස්ථාවරත්වය සහ විනිමය අනුපාතික ප්‍රබල විධිමත් භාවය ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහාත් ආර්ථික වෘද්ධිය හා සේවා නියුක්ත මට්ටම් වර්ධනය කිරීමටත් ගෙවුම් ශේෂ ගැලපීම් පහසු කරලීම සඳහා සාමාජික රටවලට තාවකාලික මූල්‍ය ආධාර සැපයීම සඳහාත් 1945 දෙසැම්බර් 27 දින අන්තර්ජාතික මූල්‍ය අරමුදල ආරම්භ කර ඇත.

අන්තර්ජාතික මූල්‍ය අරමුදලේ ආරම්භක සාමාජිකයන් සංඛ්‍යාව 29ක් වන අතර වර්තමාන සාමාජික සංඛ්‍යාව 186කි.

අන්තර්ජාතික මූල්‍ය අරමුදලේ අරමුණු පහත දැක්වේ

1. ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය ගැටලුවල දී උපදේශන සහ සහයෝගීතාව ලබා දෙන ස්ථීර ආයතනයක් පිහිටුවීම මගින් මූල්‍ය සහයෝගීතාව වර්ධනය කිරීම
2. සියලුම සාමාජික රටවල නිෂ්පාදන සම්පත් සංවර්ධනය කිරීමටත් ඉහළ සේවා නියුක්තියක් හා මූර්ත ආදායමක් පවත්වා ගෙන යාමටත් අන්තර් ජාතික වෙළෙඳාමේ සමබර වර්ධනයටත් අවශ්‍ය පහසුකම් සැපයීම
3. සංවර්ධන රටවල් අතර විනිමය අනුපාතියන් ක්‍රමවත් ව පවත්වා ගෙන යමින් විනිමය අනුපාතිකයන්හි ස්ථාවර භාවයක් ඇති කිරීම
4. සාමාජික රටවල වර්තන ගනුදෙනු සම්බන්ධයෙන් බහු පාර්ශ්වීය ගෙවීම් ක්‍රමයක් ස්ථාපිත කිරීම හා අන්තර් ජාතික වෙළෙඳාමේ වර්ධනයට බාධා පමුණුවන විදේශ විනිමය සීමාවන් ඉවත් කිරීම
5. ගෙවුම් ශේෂයේ ගැලපුම ඇති කර ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය අරමුදල් සාමාජික රටවලට තාවකාලික ව ලබා දීම
6. සාමාජික රටවල ගෙවුම් ශේෂ අසමතුලිතතා සහ එම අසමතුලිතතා පවතින කාලය අඩු කිරීම

අන්තර් ජාතික මූල්‍ය අරමුදලේ කාර්යයන් පහත දැක් වේ

1. ජාතික ආර්ථිකයන් හා ලෝක ආර්ථිකයන් අනතුරුදායක තත්වයන්ට පත්වන අවස්ථාවල දී නිවැරදි මඟට යොමු කිරීම සඳහා අවශ්‍ය උපදෙස් ලබාදීම
2. බැංකු හා මූල්‍ය කටයුතුවල ගුණාත්මක භාවය ඇති කිරීම සඳහා අවශ්‍ය නීතිරීති පවත්වා ගෙන යාමට උපදෙස් ලබා දීම
3. හදිසි මූල්‍ය අර්බුදවල දී සාමාජික රටවලට තාවකාලික ණය පහසුකම් ලබා දීම, දිගු කාලීන ආර්ථික ගැටලුවල දී මූල්‍ය පහසුකම් ලබා දීම හා ආර්ථිකප්‍රතිසංස්කරණ ඇති කොට විසඳුම් ලබා දීමට අවශ්‍ය පියවර ගැනීම
4. සාමාජික රටවලට තාක්ෂණික සහයෝගීතාව ලබා දීම හා රජයේ හා මහ බැංකු නිලධාරීන් පුහුණු කිරීම
5. සාමාජික රටවල් අතර රාජ්‍ය මූල්‍ය, විදේශ මූල්‍ය හා ජාතික ගිණුම් වැනි අංශ සම්බන්ධ ප්‍රමිති සැකසීම හා ඒ අනුව තොරතුරු ප්‍රකාශයට පත් කිරීම මගින් අන්‍යෝන්‍ය අවබෝධය හා අධ්‍යාපනය සාමාජික රටවල් අතර බෙදා හැරීම

ලෝක බැංකුව

ඇමරිකා එක්සත් ජනපදය, මහා බ්‍රිතාන්‍ය ඇතුළු රටවල් 42 ක සහභාගිත්වයෙන් 1944 ජූලි මාසයේ දී ඇමරිකා එක්සත් ජනපදයේ බ්‍රෙටන්වුඩ්ස් නගරයේ පැවති බ්‍රෙටන්වුඩ්ස් සමුළුවේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස දෙවන ලෝක යුධ සංග්‍රාමයෙන් විනාශයට පත් වූ යුරෝපා රටවල් යළි පුනරුත්ථාපනය කිරීමේ අරමුණෙන් 1947 මාර්තු 01 දින ලෝක බැංකුව පිහිටුවා ඇත.

1946 වර්ෂයේ ව්‍යාපාරික කටයුතු ආරම්භ කළ ලෝක බැංකුවේ ආරම්භක සාමාජික සංඛ්‍යාව 38කි. වර්තමානය වන විට ලෝකයේ රටවල් 186 ක් මෙහි සාමාජිකත්වය දරයි.

ලෝක බැංකුව ප්‍රධාන ආයතන දෙකකින් සමන්විත වේ.

1. ප්‍රතිසංස්කරණය හා සංවර්ධනය සඳහා වන අන්තර්ජාතික බැංකුව
2. අන්තර්ජාතික සංවර්ධන සංගමය

ලෝක බැංකුවේ අරමුණු පහත දැක්වේ

- සාමාජික රටවල නිෂ්පාදන කටයුතු සඳහා අන්‍යෝන්‍ය පහසුකම් සැපයීම මගින් එම රටවල ආර්ථික සංවර්ධනය වේගවත් කිරීම
- සාමාජික රටවලට ලිහිල් කොන්දේසි මත විදේශ ප්‍රාග්ධනය නොලැබෙන විට විදේශ පෞද්ගලික ආයෝජන දිරි ගැන්වීම් සඳහා අවශ්‍ය පහසුකම් හා අවස්ථා ඇති කිරීම
- පෞද්ගලික ආයෝජනවලට අමතර ව බැංකුවේ අරමුදල් හා වෙනත් මාර්ගවලින් ලබා ගන්නා අරමුදල් ද භාවිත කරමින් සාමාජික රටවල ඵලදායී නිෂ්පාදන කටයුතු සඳහා දිගු කාලීන ණය සැපයීම
- සාමාජික රටවලට කාර්මික හා ශිල්පීය උපදෙස් සේවා ලබා දීම
- සාමාජික රටවල නිෂ්පාදන සම්පත් වර්ධනය කිරීම මගින් හා අන්තර්ජාතික ආයෝජන දිරිගැන්වීම මගින් අන්තර්ජාතික වෙළෙඳාමේ සමබර වර්ධනයක් ඇති කිරීම

• ලෝකයේ දිළිඳු බව අඩු කිරීම

ලෝක බැංකුවේ කාර්යයන් පහත සඳහන් වේ

- සාමාජික රටවලට මූල්‍ය හා තාක්ෂණික ආධාර සැපයීම
- සාමාජික රටවලට සහනදායී කොන්දේසි යටතේ ණය ලබා දීම
- විදේශ ආයෝජන ගෙන්වා ගැනීම සඳහා සාමාජික රටවලට අවශ්‍ය සහයෝගය ලබා දීම
- සාමාජික රටවල සංවර්ධනය වේගවත් කිරීම සඳහා අවශ්‍ය ව්‍යාපෘති සැලසුම් කිරීමට හා අධීක්ෂණය කිරීමට ලෝක බැංකු විශේෂඥයන්ගේ සහයෝගය ලබා දීම
- තිරසර සංවර්ධනය ඇති කිරීම සඳහා ජනතාවගේ ජීවන තත්ත්වය උසස් කිරීමටත් ආර්ථික ඵලදායීතා ඉහළ නැංවීමටත්, පරිසරය ආරක්ෂා කිරීමටත් රාජ්‍ය හා පෞද්ගලික අංශ අතර සහයෝගීතාව ගොඩ නැංවීමටත් කටයුතු කිරීම

- සාමාජික රටවලට ගෝලීයකරණ ගමන් මඟට පිවිසීම සඳහා අවශ්‍ය සහයෝගය ලබා දීම
- ලෝක වෙළෙඳපොළේ මුහුණපෑමට සිදු වන අවාසිදායක තත්ත්වයන් සමනය කර ගැනීම සඳහා සාමාජික රටවලට අවශ්‍ය ආධාර සැපයීම
- ලෝක ප්‍රජාව සමඟ යහපත් සම්බන්ධතා ගොඩ නඟා ගැනීම සඳහා සහයෝගය ලබා දීම
- නව ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා සාමාජික රටවලට අවශ්‍ය සහයෝගය ලබා දීම

A/L NOTE BOOK

All about AL Notes ready for GCE AL Examination

DOWNLOAD

Notes

Short Notes

Unit Test Papers

Term Test Papers

From

www.ALNoteBook.com

Your Ultimate Resource for GCE A/L Notes and Study Guides

“The A/L notebook website is a dedicated online platform designed to provide comprehensive study materials and notes specifically tailored for students preparing for the General Certificate of Education Advanced Level (GCE A/L) examinations for free. The website offers a wide range of resources, including detailed subject notes, past exam papers, practice questions, and study guides. These materials cover various subjects and are curated by experienced educators to ensure they align with the curriculum and exam requirements.”